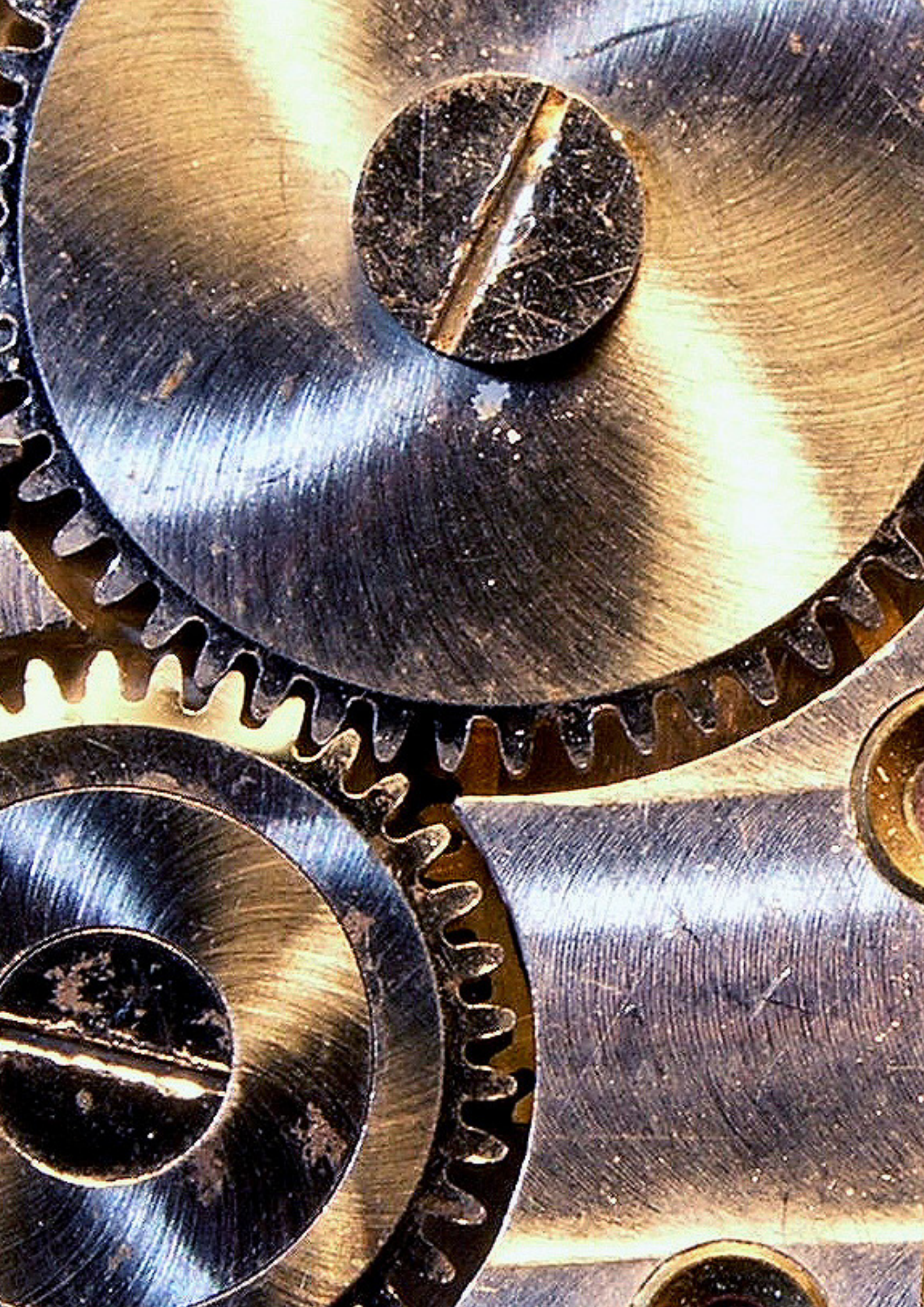

Euregio Karelian toiminnan pääsuunnat 2020

Sisältö

Euregio Karelian toiminnan pääsuunnat 2020

Esipuhe

1	Euregio Karelia alueen SWOT -analyysi	6
1.1	Vahvuudet.....	6
1.2	Heikkoudet.....	7
1.3	Mahdollisuudet.....	7
1.4	Uhat.....	7
2	Euregio Karelia 2020	8
2.1	Tavoitetila 2020.....	8
2.2	Keinot tavoitetilan saavuttamiseksi.....	8
3	Euregio Karelia yhteistyön painopisteet	9
3.1	Edunvalvonta.....	9
3.2	Infrastruktuuri ja yhteydet.....	9
3.3	Elinkeinoelämä.....	10
3.4	Sosiaalinen hyvinvointi.....	11
3.5	Läpileikkaavat teemat.....	12
4	Yhteenveto	13

Euregio Karelian toimintaympäristö 2000–2013

1	Euregio Karelia yhteistyöfoorumina	15
2	Väestökehitys	17
3	Taloudellinen ympäristö	20
3.1	Elinkeinorakenne.....	20
3.2	Investointientukeminen.....	22
3.3	Venäjän WTO-jäsenyys.....	22
4	Koulutus, tutkimus ja kulttuuri	24
4.1	Koulutus ja tutkimus.....	24
4.2	Kulttuuri.....	24
5	Ympäristö ja luonnon moninaisuus	26
6	Tekninen toimintaympäristö	28
6.1	Raja- ja tulli-infrastruktuuri.....	28
6.2	Tiestö.....	30
6.3	Rautatieyhteydet.....	31
6.4	Lentoyhteydet.....	32
6.5	Vesiliikenne.....	33
6.6	Tietoliikenne.....	33
7	Euregio Karelian kansainvälinen toimintaympäristö	34
7.1	Euroopan unioni ja Venäjän federaatio.....	34
7.2	Pohjoinen ulottuvuus.....	34
7.3	Suomen ja Venäjän kahdenvälinen yhteistyö.....	35
7.4	EU:n rajanylittävän yhteistyön rahoitusohjelmat vuosina 1995–2013.....	35
7.5	ENI CBC -ohjelmat.....	37
7.6	Yhteistoiminta kansainvälisten organisaatioiden ja verkostojen kanssa.....	37
Liitteet		
Liite 1	Euregio Karelian kommunikea.....	39
Liite 2	Euregio Karelia alueen kuntien ja piirien väestö vuonna 2012.....	43
Liite 3	Euregio Karelia alueen yliopistot.....	44
Liite 4	Euregio Karelia aluerakenne 2020.....	45

Esipuhe

Euregio Karelia on Suomen ja Venäjän rajalla sijaitseva raja-alue ja Kainuun, Pohjois-Karjalan, Pohjois-Pohjanmaan ja Karjalan tasavallan välinen yhteistyöalue. Euregio Karelia perustettiin 24.2.2000 solmitulla sopimuksella, jonka allekirjoittivat Suomen puolelta Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnallisten liittojen edustajat ja Venäjän puolelta Karjalan tasavallan hallituksen edustaja. Euregio Karelia oli ensimmäinen Euroopan Unionin ja Venäjän federaation väliselle maarajalle perustettu euroregio -alue.

Euregio Karelian toiminnan perustana on partnerialueiden yhteinen tahto parantaa väestönsä elinolosuhteita rajanylittävän yhteistyön avulla. Allekirjoitetun sopimuksen mukaisesti Euregio Karelia muodostaa perustan ihmisten, talousjärjestöjen ja hallintoelinten välisille kontakteille, lujittaa ja kehittää hyviä naapuruussuhteita ja huolehtii yhteisen kulttuuriperinnön säilyttämisestä. Tavoitteena on raja-alueiden kehittämistä edistävien yhteistyösuunnitelmien ja projektien valmistelu ja toteuttaminen sekä yhteistyötä haittaavien esteiden poistaminen.

Euregio Karelia tekee alueen yhteistä edunvalvontaa Suomen ja Venäjän keskushallintojen sekä Euroopan unionin suuntaan teemoissa, jotka liittyvät rahoitukseen, viisumivapauteen, liikenneyhteyksiin, tiedonvaihtoon, väestön hyvinvointiin sekä muuhun rajan ylittävään yhteistyöhön. Euregio Karelia ohjaa strategiselta tasolta alueellaan toteutettavia rajan ylittävän yhteistyön rahoitusohjelmia.

Euregio Karelian yhteistyön toimintaympäristö on muuttunut kuluneen vuosikymmen aikana. Muutoksia ovat tuoneet mm. rajanylittävän matkustaja- ja tavaraliikenteen kasvu, taloudellisen toimeliaisuuden lisääntyminen ja yhteistyötä säätelevän lainsäädännön sekä sopimuskäytäntöjen muutokset.

Euregio Karelian hallitus päätti 10-vuotisjuhlakokouksessaan joulukuussa 2010 laatia Euregio Karelia yhteistyölle strategisen asiakirjan vuoteen 2020. Euregio Karelian sihteeristön valmistelemassa Euregio Karelian toiminnan pääsuunnat 2020 -ohjelmassa linjataan nykytila-analyysin pohjalta yhteistyön painopisteitä ja toimintatapoja vuoteen 2020 sekä nostetaan esille yhteisesti edistettäviä hankkeita. Ohjelman taustamuistiossa (Euregio Karelian toimintaympäristö 2000–2013) kuvataan raja-alueyhteistyön nykyisiä olosuhteita ja niiden muutoksia kuluneella kymmenvuotiskaudella.

Toiminnan pääsuunnat 2020 -ohjelman lähtökohdat perustuvat yhteiseen arvioon Euregio Karelian toimintaympäristössä tapahtuneista muutostekijöistä ja tulevaisuuden kehitysnäkymistä. Merkittävä odotettavissa oleva muutos on mahdollinen viisumivapaus EU:n ja Venäjän välillä. Tämä tarkoittaa rajaliikenteen määrän huomattavaa kasvua Euregio Karelian alueella. Toinen tekijä on Venäjän jäsenyys maailman kauppajärjestössä (WTO), joka tuo yritystoimintaan ja kauppaan sekä rajaliikenteeseen uusia mahdollisuuksia.

Toiminnan pääsuunnat 2020 -ohjelmassa halutaan korostaa Euregio Karelian keskeistä roolia Suomen ja Venäjän välisessä raja-alueyhteistyössä. Euregio Karelia toimii sateenvarjona toteutettaville kehittämishankkeille ja alueen yhteistyötä edistäville toimenpiteille. Toiminnan pääsuunnat 2020 -asiakirja toimii strategisena suunnannäyttäjänä uuden EU:n ohjelmakauden CBC Karelia 2014–2020 -ohjelman valmistelussa ja toteuttamisessa alueella.

Tässä asiakirjassa määriteltyjen tavoitteiden toteutuminen edellyttää laajaa sitoutumista. Tämän vuoksi pidämme tärkeänä, että alueiden viranomaiset omissa kehittämissuunnissaan ja päätöksissään huomioivat Toiminnan pääsuunnat 2020 -ohjelmassa esitettyjen linjausten ja toimenpiteiden toteutumista ja täytäntöönpanoa.

Olemme vakuuttuneita, että strategian linjaukset ja konkreettiset toimenpide-esitykset tulevat toteutumaan Euregio Karelian alueella vaikuttavien julkisten ja yksityisten organisaatioiden toiminnassa, ja että yhteisen toimintaohjelman toteuttamisella luodaan uusia markkinoita, yrityksiä ja työpaikkoja sekä vahvistetaan alueen kilpailukykyä. Näin Euregio Karelian yhteinen tavoite parantaa alueen hyvinvointia rajan molemmilla puolin toteutuu.

Euregio Karelian hallitus seuraa ohjelman toteutumista ja tekee tarvittavat ehdotukset toimenpiteistä ohjelmassa esitettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Euregio Karelian hallitus on hyväksynyt asiakirjan Kostamuksessa 20.5.2014.

Valentin Tshmil
Karjalan tasavallan osapuolen puheenjohtaja
Karjalan tasavallan varapäämies,
talouskehityksen ministeri

Pentti Malinen
Suomen osapuolen puheenjohtaja 2014
Kainuun maakuntajohtaja

Pauli Harju
Pohjois-Pohjanmaan maakuntajohtaja

Pentti Hyttinen
Pohjois-Karjalan maakuntajohtaja

1 Euregio Karelia alueen SWOT -analyysi

Oheinen Euregio Karelian toimintaympäristön vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia sekä uhkia pelkistetysti kuvaava SWOT -analyysi tiivistää Toiminnan pääsuunnat 2020 asiakirjan strategiset lähtökohdat.

Vahvuudet

- Kehittyvä toimintaympäristö
- Yhteinen kulttuuriperintö (Kalevala, karjalaisuus, ortodoksisuus)
- Runsaat luonnonvarat
- Monipuolinen ja monimuotoinen luonto
- Yhteinen raja, kolme kansainvälistä rajanylityspaikkaa
- Myönteiset kokemukset yhteistyöstä
- Yhteistyö on lisääntynyt
- Korkeatasoinen ja monipuolinen opetus ja tutkimus
- Hyvät naapurisuhteet ja toimivat suhteet viranomaisten välillä

Mahdollisuudet

- Ulkomaankaupan ja talouden kehittyminen Venäjän WTO -jäsenyyden myötä
- Alueella toteutettavat suurhankkeet avaavat uusia yhteistyömahdollisuuksia
- Raja-alueyhteistyön monipuolistuminen
- Palveluinfraktuurin ja liikenneyhteyksien parantuminen
- Tietoliikennepalveluiden, etäpalveluiden ja etätyön kehittyminen
- Viisumivapaus ja rajamuodollisuuksien helpottuminen
- Korkeatasoinen kulttuuri- ja matkailutarjonta
- Kauttakulkuliikenteen kehittyminen
- EU:n ja Venäjän rajayhteistyöohjelmien (ENI CBC) jatkuminen
- Euregio Karelia strategisena ja poliittisena voimavarana rajan ylittävässä yhteistyössä

Heikkoudet

- Talouskasvun hidastuminen
- Yhteistyötä hidastava nykyinen viisumikäytäntö ja rajamuodollisuudet
- Puutteet infrastruktuurissa ja liikenneyhteyksissä
- Rajanylityspaikat eivät ole valmiita viisumivapauteen
- Puutteet kielen ja kulttuurin tuntemuksessa ja osaamisessa
- Laaja harvaanasuttu alue
- Kielteiset mielikuvat
- Ajan tasalla olevan tiedon puute
- Alueen omien rahoituslähteiden vähäisyys

Uhkat

- Ei riittäviä valmiuksia viisumivapauteen
- Väestön alueellisen keskittymisen jatkuminen
- Väestön ikärakenne: huoltosuhteen heikkeneminen
- Osaavan työvoiman puute
- Rahoitusinstrumenttien ja -resurssien väheneminen
- Valtiovallan toimenpiteet eivät tue raja-alueiden kehittämistä
- Päätöksenteon etäännyminen alueelta

1.1 Vahvuudet

Alueen vahvuuksissa korostuvat luonnonvarojen rikkaus ja kestävä käyttö. Jalostusasteen nostamisella luonnonvaroista saatava etu voidaan hyödyntää alueella entistä paremmin. Luontomatkaileminen kehitysalueella on vahvaa. Euregio Karelia on ilmeiltään monipuolinen alue maiseman vaihdellessa jylhistä vaaroista ja tuntureista alaviini lakeuksiin, tuhansiin

järviin, kallioihin, suoalueisiin, metsiin ja kyliin sekä kaupunkeihin. Puhtaan ja avaran luonnon biodiversiteetti on runsas ja ainutlaatuinen johtuen mm. erämaisena säilyneistä raja-alueista.

Alueen korkeatasoinen ja monipuolinen opetus ja tutkimus mahdollistavat yhteistyön kehittämistä monilla eri aloilla kuten kaivos-, metsä- ja energia-alalla. Yhteinen kulttuuri antaa virikkeitä niin elinkeinoelämälle kuin taiteisiin.

Alueen maantieteellinen asema Suomen ja Venäjän rajalla, lähes 800 km pitkä yhteinen raja sekä kolme kansainvälistä rajanylityspaikkaa nähdään vahvuuksina, jotka edistävät raja- ja liikenneinfrastruktuurin kehitystä sekä taloudellisesti vaurastuvaa toimintaympäristöä. Säännöllinen bussiyhteys Joensuun ja Petroskoin välillä vahvistaa kansalaisten välisen vuorovaikutuksen lisääntymistä ja elinkeinoelämän välisen yhteistyön kehittymistä.

Euregio Karelian erityisenä vahvuutena ovat pitkäaikaiset ja hyvät keskinäiset yhteistyösuhteet, Suomen ja Venäjän hyvät naapuruussuhteet sekä Venäjän ja EU:n välisen yhteistyön kehittyminen.

1.2 Heikkoudet

Euregio Karelia ei toimi irrallaan globaalin talouden kehityksestä. Talouden ja kaupan kasvun viimeaikainen hidastuminen näkyy myös Euregio Karelian toimintaympäristössä. Euregio Karelia on laaja harvaanasuttu alue, mikä lisää alueen palvelutuotannon kustannuksia. Alueen heikkoutena ovat ihmisten ja tavaroiden liikkumista vaikeuttavat puutteet infrastruktuurissa ja liikenneyhteyksissä. Maantie-, rautatie- sekä lentoyhteydet kaipaavat kohennusta ja rajanylityspaikkoja tulee kehittää vastaamaan kasvavia liikennevirtoja. Nykyinen viisumikäytäntö ja muut rajamuodollisuudet hidastavat ja hankaloittavat rajan yli tehtävää kanssakäymistä ja yhteistyötä.

Puutteet venäjän ja suomen kielten ja kulttuurien tuntemuksessa vaikeuttavat yhteistyötä. Heikkoudeksi koetaan myös alueella paikoin vallitsevat kielteiset mielikuvat rajanaapurista, jotka osin johtuvat ajan tasalla olevan tiedon puutteesta. Alueen omien rahoituslähteiden vähäisyys rajoittaa merkittävästi yhteistyön potentiaalia.

1.3 Mahdollisuudet

Euregio Karelia näkee EU:n ja Venäjän välisen kansainvälisen yhteistyön kehittymisen positiivisena mahdollisuutena. Venäjän WTO-jäsenyys avaa yhteistyöalueelle uusia mahdollisuuksia mm. elinkeinoelämän yhteistyössä, raja- ja liikenneinfrastruktuurin kehittämisessä ja transitoliikenteessä.

Alueella toteutettaviksi suunnitellut suurhankkeet avaavat uusia yhteistyömahdollisuuksia. Tällainen hanke on mm. Pyhäjoelle suunniteltu ydinvoimalaitos, jonka osakkaaksi ja laitetoimittajaksi tulee venäläinen Rosatom. Toinen lupaava, yhteistyötä edistävä hanke on Belomorskiin suunniteltava suuri merisatama. Euregio Karelia tukee EU:n ja Venäjän välistä vii-

sumivapautta, mikä helpottaa ja nopeuttaa rajanylityksiä ja siten edesauttaa mm. matkailun ja kulttuurinvaihdon kehittymistä. Matkailijoiden ja vapaa-ajan asukkaiden vaikutus kaupan kysyntään on kasvussa ja voi olla tulevaisuudessa merkittävässä asemassa väestökadon vaivaamien seutujen palveluiden säilymisessä ja kehittämisessä.

Alueen infrastruktuurin ja liikenneyhteyksien parantaminen luovat uusia mahdollisuuksia yhteistyölle. Muun muassa henkilöjunayhteyden avaaminen Petroskoi-Joensuu ja Petroskoi-Kostamus-Kajani-Oulu väleillä sekä konttikuljetusten salliminen Niirala-Värtsilä ja Vartius-Lyttä rajanylityspaikkojen kautta koetaan tärkeiksi mahdollisuuksiksi. Tietoliikenneyhteyksien kehittäminen on nyky-yhteiskunnassa välttämättömyys. Nopea laajakaistayhteys on nykykodissa jo yhtä tärkeä perustoiminto kuin lämmitys, sähkö ja vesijohtoverkosto. Sen avulla voi olla yhteydessä ympäröivään maailmaan, tehdä etätöitä ja käyttää jatkuvasti monipuolistuvia sähköisiä palveluita. Euregio Karelian Suomen puoleinen alue kehittää yhteyksiä kansallisen laajakaistahankkeen puitteissa.

Uuden Karelia CBC 2014–2020 -ohjelman avulla raja-alueyhteistyö monipuolistuu ja syvenee. Euregio Kareliasta tulee entistä tärkeämpi toimija kansainvälisessä aluetason yhteistyössä.

1.4 Uhkat

Väestön alueellisen keskittymisen jatkuminen ja väestörakenteen negatiiviset muutokset nähdään uhkana Euregio Karelia alueiden kehittymiselle. Alueita vaivaavat erityisesti koulutetun väestön poismuutto ja osaavan työvoiman puute sekä väestön ikärakenteen kehittymisestä johtuva huoltosuhteen heikkeneminen.

Viisumivapauden toteutuminen voi johtaa rajanylityspaikkojen ja teiden ruuhkautumiseen ja vaaratilanteisiin, jos infrastruktuuri ei vastaa kasvavan liikenteen tarpeita. Jos alueiden palveluita ei pystytä kehittämään, voivat viisumivapaudesta seuraavat kasvavat matkailijavirrat suuntautua muualle.

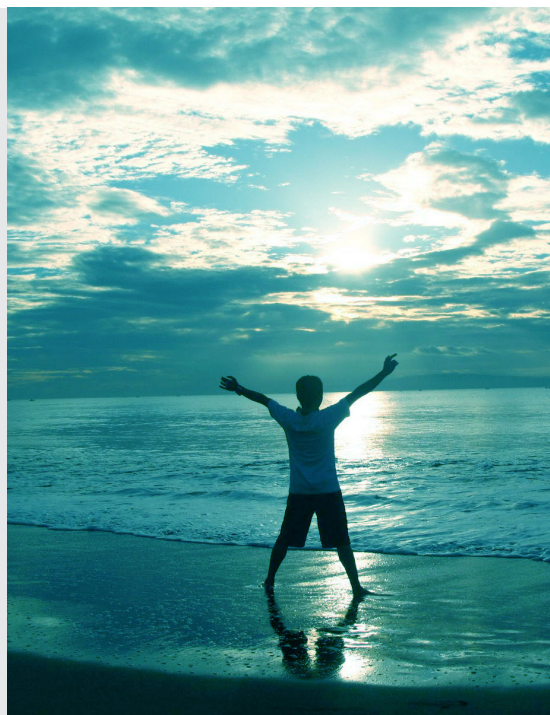
Ongelmana koetaan myös alueita koskevan päätöksenteon etäännyminen alueilta, mikä vaikeuttaa alueiden kehittämistoimenpiteiden toteuttamista ja hidastaa raja-alueiden kehittymistä. EU:n ja kansallisten rajanylittävän yhteistyön rahoitusinstrumenttien heikkeneminen ja resurssien vähentäminen luovat uhkia alueellisen yhteistyön jatkumiselle. Rajan ylittävän yhteistyön kehittämisessä ja suuntaamisessa tulisi huomioida entistä tarkemmin alueiden omia lähtökohtia ja kehittämistarpeita

2 Euregio Karelia 2020

2.1 Tavoitetila 2020

Ihmisten välinen vuorovaikutus Euregio Karelian alueella on tiivistä ja monimuotoista viisumivapauden ansiosta. Sekä rajanylitykseen, liikenteeseen että palveluihin liittyvä infrastruktuuri vastaa lisääntyneen liikenteen tarpeita. Elinkeinoelämä hyödyntää alueen osaamista ja resursseja tiiviissä yhteistyössä yli rajan. Ihmisten välinen vuorovaikutus yli rajan on helppoa ja arkipäiväistä. Alueen elintaso on kokonaisuutena noussut ja elintasoerot alueiden välillä ovat kaventuneet. Alueen sosiaalis-taloudellinen hyvinvointi on lisääntynyt rajan ylittävän yhteistyön avulla.

Euregio Kariialla on alueensa rajan ylittävssä yhteistyössä tunnustettu ja vakiintunut asema kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Euregio Karelian toiminta on aktiivista ja yhteistyö perustuu luottamukseen ja tasa-arvoon.

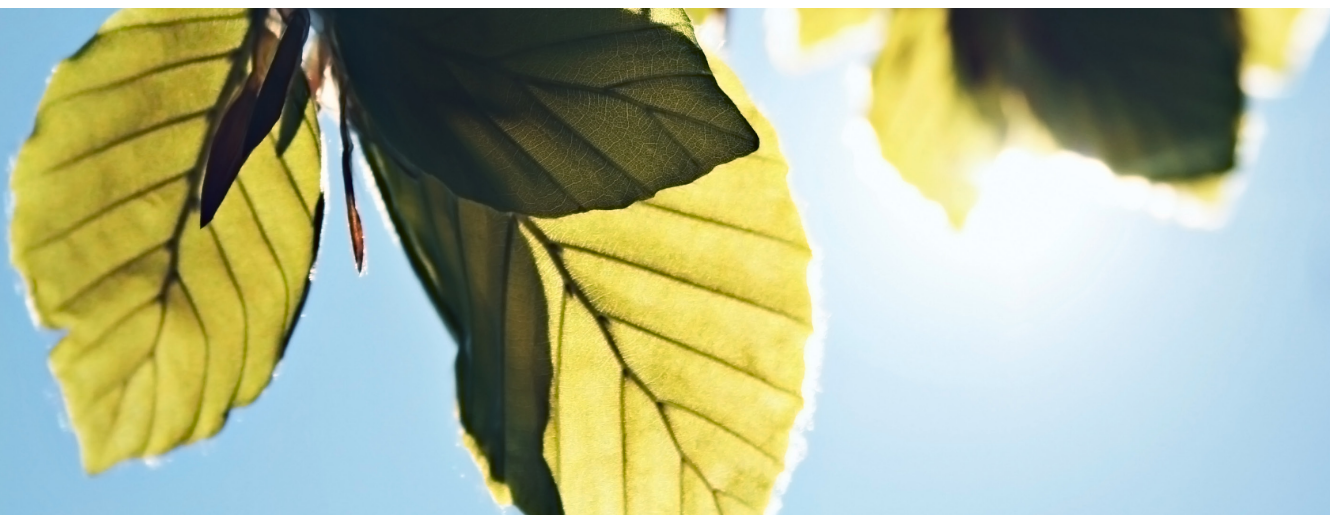

2.2 Keinot tavoitetilan saavuttamiseksi

1. Euregio Karelian hallitus ja sihteeristö edistävät edunvalvonnan keinoin alueen yhteisiä intressejä Venäjän ja Suomen viranomaisten ja muiden julkisten laitosten suuntaan sekä vastaaviin EU:n päätöksentekoeleimiin. Euregio Kariialla on strateginen ohjausasema alueellaan toimivien EU:n ja Venäjän rajayhteistyöohjelmien laatimisessa ja toteuttamisessa.
2. Euregio Karelia edistää toimintaohjelman toteutumista tukevien hankkeiden, etenkin rajanylittävien yhteishankkeiden, toteuttamista alueellaan.
3. Työtä Euregio Karelian positiivisen kansainvälisen kuvan muodostamiseksi ja alueellisen tunnettuuden parantamiseksi jatketaan. Euregio Karelian toiminnasta ja tuloksista tiedotetaan aktiivisesti ja monipuolisesti.

Kehittämistoimenpiteitä voidaan rahoittaa muun muassa seuraavien rahoituslähteiden kautta, joiden mahdollisuuksista Euregio Karelia tiedottaa alueellaan aktiivisesti.

- EU:n valtioiden ja alueiden välisen yhteistyön ohjelmat, muun muassa Karelia CBC-ohjelma ja Itämeriohjelma
- EU:n uusi puiteohjelma Horisontti 2020
- Kansainvälinen rahoitus, kuten Euroopan jälleerakennus- ja kehityspankin (EBRD), Pohjoismaiden investointipankin (NIB) ja Pohjoismaisen ympäristörahoitusyhtiön (NEFCO) ja Euroopan investointipankin (EIB) rahoitus
- Kansallinen rahoitus Suomen ja Venäjän puolelta

3 Euregio Karelia yhteistyön painopisteet

3.1 Edunvalvonta

Euregio Karelian edunvalvonnan tavoitteena on vakiinnuttaa rajan ylittävä yhteistyö alueellaan ja edistää alueen väestön hyvinvointia. Euregio Karelian edunvalvontatyötä toteutetaan kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Samalla sen toimintaa tehdään laajasti tunnetuksi.

Euregio Karelia aluetta markkinoidaan kansainvälisillä areenoilla merkittävänä yhteistyöalueena Suomen/EU:n ja Venäjän rajalla. Sen työn tuloksista informoidaan aktiivisesti Euroopan Unionin ja Euraasian liiton organisaatioissa. Euregio Karelian hallituksella on keskeinen rooli EU:n ulkorajaohjelmien toteuttamisessa, niiden strategisena ohjaajana sekä niiden jatkumisen varmistajana alueellaan.

Euregio Karelia toimii aktiivisesti sekä Venäjän että Suomen keskushallintojen kanssa antamalla omaa asiantuntemustaan raja-alueita koskevissa keskeisissä hankkeissa. Se tuo julkisuuteen raja-alueiden näkemykset väestön elinolosuhteiden parantamiseksi ja rajan ylittävän yhteistyön esteiden poistamiseksi. Näitä ovat mm. rajanylityspaikkojen ja infran kehittäminen, alueiden välisen kansainvälisen henkilö- ja tavaraliikenteen kehittäminen, monipuolistaminen ja viisumivapauden edistäminen.

Yhteistyössä

- Edistetään aktiivisesti viisumivapauden toteutumista
- Hyödynnetään Euregio Karelian tunnettuutta, vaikuttavuutta ja osaamista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi kansallisilla ja kansainvälisillä areenoilla
- Vaikutetaan ministeriöihin, jotta Niirala-Värtsilä ja Vartius-Lyttä, Kivijärvi raja-asetat avautuvat elintarvike-, kontti- ja henkilöjunaliikenteelle ja tavaralajirajoitukset poistuvat
- Turvataan kansainvälisten rajanylityspaikkojen kasvavan liikenteen vaatimat fasilitteettitarpeet rajan molemmilla puolilla
- Rajanylityspaikoille johtavien teiden kunto on saatava vastaamaan liikenteen tarpeita
- Vaikutetaan keskushallintojen suuntaan riittävien resurssien saamiseksi rajan ylittävän yhteistyön kehittämiseen molemmiin puolin rajaa
- Varmistetaan rajanylittävän yhteistyön EU-ohjelman jatkuminen alueella vuoden 2020 jälkeen

- Euregio Karelia huomioi Karjalan tasavallan 100-vuotisjuhlallisuuudet vuonna 2020 ja edistää yhteisiä infrahankkeita
- Myötävaikutetaan siihen, että Pohjois-Karjala hyväksytään Barentsin alueneuvoston varsinaiseksi jäseneksi.

3.2 Infrastrukturi ja yhteydet

Toimivat ja sujuvat liikenneyhteydet ovat alueiden välisen yhteistyön perusta. Euregio Karelian tärkeimmät yhteydet ovat kolme maarajalla sijaitsevaa kansainvälistä rajanylityspaikkaa (Niirala-Värtsilä, Vartius-Lyttä, Kivijärvi ja Kuusamo-Suoperä), joiden kehittäminen on erityisen tärkeää. Rajalla toimii myös tilapäisiä rajanylityspaikkoja, jotka ovat toimineet erityisesti puutavaraaliikenteen tarpeita varten. Näistä Parikkala-Syväoroa (Etelä-Karjala) ja myöhemmin Lieksan Inaria ollaan kehittämässä myös kansainvälisiksi rajanylityspaikoiksi.

Joensuun ja Petroskoin välinen säännöllinen bussiyhteys edesauttaa yhteistyötä. Myös Kostamus-Kajaani-Oulu bussiyhteys lisää kansalaisten vuorovaikutusta. Matkustajajunien liikennöinnin järjestämistä reiteillä Petroskoi-Sortavala-Joensuu ja Petroskoi-Kostamus-Kajaani-Oulu tulee kiirehtiä.

Liikenteen kasvuun tulee kiinnittää erityistä huomiota, erityisesti mahdollisen viisumivapauden myötä. Rajanylityspaikkojen infrastruktuuria tulee parantaa sekä rajalle johtavia teitä kunnostaa ja niiden liikenneturvallisuutta lisätä kasvavan liikenteen tarpeisiin. Viisumivapauden toteutuessa ja rautatiehenkilöliikenteen käynnistyessä rajatarkastukset edellyttävät lisähenkilökuntaa, toimitiloja ja laitteita. Rajaturvallisuuden säilyttämiseksi raja- ja tulli- sekä poliisiviranomaistyökentelyä tulee tiivistää kasvavan liikenteen oloissa. Konttiliikenteen ja elintarvikekuljetusten käynnistäminen edellyttävät väliavarastotiloja ja käsittelyn tarvitsemaa infrastruktuuria.

Horizontaalisia liikenneyhteyksiä tulee kehittää. Karjalan tasavallan ja Arkangelin välinen Onega – Kotskoma – valtatie avaa uuden maantieyhteyden Arkangelista Murmannin tielle, etelään Petroskoihin ja pohjoiseen Murmanskiin sekä suoran yhteyden Kostamukseen ja edelleen Lyttä-Vartiuksen kautta Suomeen. Pietari - Sortavala tien valmistuminen avaa uu-

sia mahdollisuuksia Pietarin ja Leningradin alueelta Karjalan tasavaltaan sekä edelleen Värtsilä-Niiralan kautta Suomeen.

Lentoliikenteen merkitys yritysyhteistyössä ja erityisesti matkailussa tulee kasvamaan. Suomen ja Venäjän välinen lentoliikenne vilkastuu. Kysyntä Petroskoin ja Suomen välisessä lentoliikenteessä tulee kasvamaan.

Euregio Kareliaa yhdistää yhteinen rajavesistö: Jänisjoki, Koitajoki, Lieksajoki, Pyhäjärvi ja Korpijärvi. Alueen vesiluontoa tulee hyödyntää kasvavan matkailun tarpeisiin. Äänisen, Laatokan ja Belomorskin kanavat tulisi avata kansainväliselle turismiliikenteelle.

Tietoliikenne yhteydenpitovälineenä tulee lisääntymään ja monipuolistumaan. Tavoitteena on lisätä valokaapelikapasiteettia rajan yli tarvittaessa avaamalla uusia kaapeliyhteyksiä kansainvälisten rajanylityspaikkojen kautta. Tällä hetkellä Euregio Kareliaa yhdistää valokaapeli Vartius-Lyttä kansainvälisen rajanylityspaikan kautta.

Yhteistyön painopisteet

- Valmistautuminen viisumivapauden mukanaan tuomaan liikennemäärien kasvuun ja ihmisten lisääntyvään kanssakäymiseen
- Euregio Karelian tavoitteena on yhteistyössä vastaavien kansallisten viranomaisten kanssa edistää tarvittavien investointien saamista Niiralan-Värtsilän, Vartius-Lytän ja Kuusamo-Suoperän rajanylityspaikoilla tavara- ja henkilöliikenteen kehittämiseksi raide- ja kumipyöräliikenteessä sekä parantaa rajalle johtavien teiden kuntoa ja tietoliikenneyhteyksiä. Yksi keskeisistä Karjalan tasavallan hallituksen tavoitteista yhteistyössä vastaavien federaalisten ja kansallisten elimien kanssa on uuden Syvöoro-Parikkala kansainvälisen rajanylityspaikan rakentaminen.
- Edistetään yhteistyössä seuraavia hankkeita:
 - Niirala-Värtsilä ja Vartius-Lyttä raja-asemien rekonstruointi suurempien tavarankuljetusmäärien, konttikuljetusten, elintarvikukuljetusten sekä lisääntyvän kansainvälisen matkustajaliikenteen järjestämiseksi
 - rekkakaistojen ja rekkaparkkien rakentaminen Vartiukseen ja Värtsilään
 - sähköisen tullauksen käyttöönotto tavaraliikenteessä
 - raja- ja tullitarkastuskäytäntöjen parantaminen ja yhdenmukaistaminen rajan molemmin puolin
 - rajavartioston ja tullin tilojen kehittäminen

ja henkilöstöressurssien turvaaminen viisumivapaudesta johtuvan liikenteen kasvun varalle

- raja-, tulli- ja poliisiviranomaistyöskentelyn tiivistäminen rajaliikenteen helpottamiseksi ja rajaturvallisuuden säilyttämiseksi
- Karjalan tasavallassa kansainvälisille rajanylityspaikoille johtavien maanteiden (Sortavala-Värtsilä, Kotskoma-Lyttä, Louhi-Suoperä) saattaminen kansainvälisen statuksen piiriin
- Niirala-Värtsilä ja Vartius-Lyttä EU:n TEN-T-ydinverkkoon
- Valtatie 9 Onkamo - Niirala välin parantaminen vastaamaan kasvaneita liikennemääriä
- Kontiomäki-Vartius-tie nro 89 korottaminen kantatieksi
- Matkustajaliikennepalveluiden laajentaminen
 - Matkustajajunien liikennöinnin edistäminen reiteillä Petroskoi-Sortavala-Joensuu, Petroskoi-Kostamus-Kajaani-Oulu sekä Arkangel-Kostamus-Kajaani-Oulu
 - Petroskoi-Joensuu-Helsinki lentoyhteyden käynnistäminen
 - Petroskoi-Kostamus lentoyhteyden käynnistäminen
 - Uusien kansainvälisten lentoliikennereittien avaaminen Euregio Karelian alueelle
- Lietmajärvi-Kotskoma radan sähköistys ja kulunohjaus
- Äänisen, Laatokan ja Belomorskin kanavien avaaminen kansainväliselle turismiliikenteelle
- Belomorskin ja (Vienan) Kemin satamien kehittäminen

3.3 Elinkeinoelämä

Euregio Karelia alueen vahvuudet ja mahdollisuudet antavat erityisen hyvän lähtökohdan hyvinvoinnin lisäämiseksi elinkeinoelämän yhteistyön kautta. Yhteistyön painopisteinä ovat alueen yritysten ja klustereiden kilpailukykyyn ja tuottavuuden lisääminen, innovaatioiden edistäminen, teknologiapuistojen yhteistyön kehittäminen, alueen ulkopuolisten investointien houkutteleminen, elinkeinojen monipuolistaminen ja tuotantotoiminnan kehittäminen sekä tekninen modernisointi. Keskeiset elinkeinoelämän yhteistyön toimialat ovat: matkailu, energia, luonnonvarat (metsä, kaivannaiset), metalliteollisuus, elintarviketuotanto ja elektroniikkateollisuus.

Matkailutoimiala on yksi nopeimmin kasvavista toimialoista maailmassa. Euregio Karelia alueen luonto ja kulttuuri tarjoavat ainutlaatuisia elämyksiä ja palveluja matkailijoille ja mahdollisuuden toimia kansain-

välisesti houkuttelevana matkailukohteena. Matkailualan kehittämisen painopistealueita ovat Euregio Karelian matkailubrändien edistäminen, yhteistyömekanismien toteuttaminen sijoittajien löytämiseksi, matkailuneuvonnan parantaminen ja alueen markkinointi kotimaisilla ja ulkomaisilla markkinoilla sekä uusien yhteisten matkailutuotteiden luominen. Yhtenä tavoitteena on kehittää rajan ylittäviä palveluita, sisältäen liikematkat, älykkäät palvelut sekä kaupan palveluita.

Fennovoima ja venäläinen Rosatom allekirjoittivat joulukuussa 2013 yhteistyösopimuksen ydinvoimalan rakentamisesta Raahen Pyhäjoelle. Tavoitteena on töiden aloittaminen jo vuonna 2014 ja voimala käynnistyy vuonna 2024. Euregio Karelian tulee hyödyntää hankkeessa syntyviä työllisyys- ja yhteistyömahdollisuuksia. Hankkeen rakennusvaiheeseen tulee saada mukaan alueen rakentajia ja urakoitsijoita. Rakennusaikainen tavara- ja huoltoliikenne tulisi hoitaa Vartius-Kivijärvi ja Niirala-Värtsilän rajanylityspaikojen kautta. Koska hankkeessa on mukana runsaasti venäläisiä yrityksiä, rakennusvaiheen aikana on mahdollisuuksia luoda kontakteja ja verkostoitua venäläisten yritysten kanssa. Hanke mahdollistaa uusien, suorien lentoyhteyksien avaamisen Oulusta Venäjälle.

Huoli ilmastonmuutoksesta luo kysyntää uusiutuvien energiamuotojen kehittämiselle ja hyödyntämiselle. Alueen rikkaat luonnonvarat (metsät, kivi ja kaivannaiset), niiden kestävä käyttö ja jatkojalostus luovat perustan talouden kehittämiselle ja tulevat yhä enemässä määrin tarjoamaan työtä ja toimeentuloa. Puun jatkojalostus, innovatiiviset uudet käyttökohteet ja energia korostuvat metsäalan yhteistyössä. Kaivosalalla lupaavana nähdään geologiset tutkimukset sekä mineraaliesiintymien hyödyntäminen. Kaivosalan yhteistyö edellyttää investointien suunnasta alalle.

Metalli-, elektroniikka ja elintarviketeollisuudessa on tuettava tuotannollista yhteistyötä ja alihankintaa. Teollisuuden tuotannon modernisoinnilla vähennetään haitallisia ympäristövaikutuksia. Paikallisen elintarviketuotannon kehittäminen tukee maaseudun säilymistä ja kehittymistä.

Jotta Euregio Karelia alueen mahdollisuudet käytetään täysimääräisesti, tarvitaan yhteistä kansainvälistä näkyvyyttä, alueen tunnettuuden lisäämistä Euroopassa. On yhdistettävä koko alueen parhaimmat kilpailutekijät, luotava yritysten kansainvälistymisen tukemiseksi kilpailukykyinen toimintaympäristö ja avaintoimialoilla tuettava yrittäjien yhteistyötä, verkottumista ja keskinäistä vuorovaikutusta yli rajan. Kansainvälinen yritystoiminta edellyttää erityisosaamista ja toiminnan kehittämistä. Tutkimuslaitos-

ten, IT-puistojen ja teknologiakylien rajan ylittävän yhteistyön kautta saadaan uusia innovaatioita yritysten hyödynnettäväksi.

Yhteistyön painopisteet

- Viennin, tuonnin ja rajakaupan lisääminen
- Dynaamisen innovaatioympäristön edistäminen
- Tutkimuslaitosten yhteistyön tuottamat uudet innovaatiot yritysten käyttöön
- Alueen kilpailukykyiset osaamispalvelut kattavat korkea-asteen koulutuksen ja tutkimuksen sekä t&k-toiminnan, tuotteistamisen ja kaupallistamisen
- Yritysten kannustaminen raja-alueyhteistyöhön
- Investointien houkuttelu Euregio Karelia alueelle
- Yhteisten palvelutuotteiden rakentaminen
- Matkailutuotteiden yhteismarkkinointi
- Metsä- ja energia-alan yhteistyö
- Tuotannollisten yritysten yhteistyö, alihankinnan kehittäminen ja verkottuminen yli rajan
- Yhteiset työmarkkinat
- Tuotannon modernisointi

3.4 Sosiaalinen hyvinvointi

Euregio Karelia alueella yhteistyö yli rajan tulee kehittää luonnolliseksi ja normaaliksi ihmisten väliseksi kanssakäymiseksi. Tätä kuvaa hyvin termi kansalaisnaapuruus, jolla tarkoitetaan ihmisten välistä vuorovaikutusta, jossa opimme tuntemaan toisten kieltä ja kulttuuria. Kansalaisten kohtaavat yli rajan arkielämässä. Arkisen rinnakkaiselon edistäjinä ja käytännön rakentajina ovat toimineet muun muassa alueella toimivat kansalaisjärjestöt.

Yhteistyötä on rakennettu myös ystävyyskuntatoiminnan avulla. Euregio Karelian alueella on 38 ystävyyskuntaa. Ystävyyskuntien välisessä yhteistyössä teemoina ovat kuntien toimialaan kuuluvat tehtävät kuten opetus, elinkeinotoiminta, aluesuunnittelu sekä sosiaali- ja terveysasiat. Yhteistyössä toteutetaan mm. koululaisten, urheilujoukkueiden ja eri taiteilijaryhmien vaihtoja. Kuntayhteistyössä etusijalla on raja-alueyhteistyön aktivointi kunnallisella tasolla, osallistuminen raja-alueyhteistyön projektitoimintaan ja raja-alueyhteistyön hyvien kokemusten levittäminen.

Kansalaisten välinen vuorovaikutus on luontevaa erityisesti kulttuurin, sosiaali- ja terveydenhuollon ja ympäristön teemoissa. Nuorten toiminta rajan yli luo hyvän pohjan Euregio Karelian tulevaisuudelle. Etnisten ryhmien yhteistoiminta mahdollistaa etnokulttuurisen ja sosiaalisen potentiaalin hyödyntämisen yhteiskunnallisessa, taloudellisessa ja kulttuurisessa kehityk-

sessä. Lisäksi se edistää etnisten suhteiden harmonisointia ja hyvää ilmapiiriä etnisten ryhmien välillä. Kulttuurilla on tärkeä rooli raja-alueyhteistyössä kansainvälisten ja eri toimialojen välisten suhteiden lujittamisessa Suomen ja Karjalan välisessä sosiaalis-taloudellisessa yhteistoiminnassa.

Ihmisten elämänlaadun parantaminen ja yksilön kehitys, huomioiden myös erityisryhmät, on hyvinvoinnin perusta. Euregio Karelian alueelle tulee luoda olosuhteet, joissa ihmisten ja perheiden on turvallista elää ja jokainen voi toteuttaa omia mahdollisuuksiaan parhaalla mahdollisella tavalla. Alueelle tulee luoda olosuhteet ammattitaitoisen työvoiman ja ennen kaikkea nuorten houkuttelemiseksi alueelle, mikä lujittaa henkilöstöpääomaa. Tämä edellyttää paitsi toimeentuloa, myös muun muassa toimivia palveluita, edullista asumista ja mielekkäitä vapaa-ajan aktiviteetteja.

Yhteistyön painopisteet

- hyvinvointipalveluiden lisääminen (muun muassa terveydenhuollon palveluiden saatavuuden ja tason turvaaminen erityisesti haja-asutusalueilla)
- tietotekniikan hyödyntäminen terveydenhuollossa
- terveiden elämäntapojen vaaliminen (mm. liikunnan edistäminen eri muodoissaan eri väestöryhmille, huumausaineiden vastainen toiminta)
- sosiaalisesti merkittävien tautien torjunta
- lasten ja nuorten terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin parantaminen sekä vammaisten integrointi yhteiskuntaan
- nuorten aktivoiminen yhteistyöhön yli rajan heittä kiinnostavin teemoin
- etnisten ryhmien välisen yhteistyön edistäminen
- kansalaisjärjestöjen yhteistyön tukeminen erityisesti kulttuurin, hyvinvoinnin ja ympäristön aloilla
- ihmisten kanssakäymisen edistäminen mm. rajanylityksiä helpottamalla ja monipuolisen julkisen henkilöliikenteen tarjonnalla
- luovien alojen ja kulttuurimatkailualan yhteistyön kehittäminen
- kulttuuripalveluiden kehittäminen ja niiden monipuolisen hyödyntämisen edistäminen
- eri ammattialojen välisen yhteistyön kehittäminen

3.5 Läpileikkaavat teemat

Euregio Karelian rajanylittävässä yhteistyössä on kolme keskeistä läpileikkaavaa teemaa: nuoriso, koulutus ja tutkimus sekä ympäristö. Kyseiset teemat nivoutuvat useisiin asiakokonaisuuksiin ja siksi niiden aihepiirien rajaaminen ei ole tarkoituksenmukaista. Nuorten rajan ylittävän kanssakäymisen kautta rakennetaan tulevaisuutta ja luodaan edellytyksiä esim. tulevalle yritysyritykselle. Nuorisoyhteistyön avulla voidaan vähentää negatiivisia asenteita ja ennakkoluuloja, vahvistaa naapurimaan kielen ja kulttuurin osaamista, lisätä kiinnostusta lähialuetta kohtaan ja varmistaa toimintojen jatkuvuus. Keskeisiä teemoja nuorten välisessä yhteistyössä ovat terveys ja hyvinvointi, kansainvälisyyden ja suvaitsevaisuuden sekä ympäristövastuullisuuden lisääminen. Yhteistyössä tulee huomioida myös maahanmuuttajat siltana kulttuurien välillä.

Kestävällä tavalla kehittyvän alueen kilpailuetuna on mahdollisuus ihmisen potentiaalin toteuttamiseen, mikä perustuu koulutukseen. Koulutuksen tulee vastata talouden innovatiivisen kehityksen, yhteiskunnan ja jokaisen kansalaisen nykyaikaisia vaatimuksia. Koulutuksella ja tutkimuksella on väestön sivistystehävän lisäksi työelämän kehittämistehtävä. On osattava vastata yritysten koulutus- ja tutkimustarpeisiin ja sitä kautta turvata alueen kehittyminen. Koulutus ja tutkimus teema on tarkoituksenmukaista sisällyttää yhteistyöhön horisontaalisena aihepiirinä, jolloin toiminta tukee kunkin alan konkreettisia koulutus- ja kehittämistarpeita ja edistää alueen elinkeinoelämää sekä yhteistyötä.

Euregio Karelia alueella on monipuolinen ja monimuotoinen luonto sekä rikkaat luonnonvarat. Luonnon säilyttämisen ja luonnonvarojen kestävä käytön varmistamiseksi tulee ympäristöasiat huomioida kaikessa rajan ylittävässä yhteistyössä.

4 Yhteenveto

Euregio Karelian toiminta-aikana raja-alueyhteistyö on vilkastunut, rajaliikenne kasvanut monikertaisesti, matkailu lisääntynyt ja yhteistyö kaikilla elämän alueilla monipuolistunut. Elintaso ja ihmisten hyvinvointi ovat lisääntyneet rajan molemmin puolin.

Positiivista kehitystä on odotettavissa myös lähitulevaisuudessa. Siihen vaikuttavat erityisesti Venäjän liittyminen WTO -jäseneksi ja myöhemmin aukeava viisumivapaus EU:n ja Venäjän välillä. Jotta myönteistä kehitystä raja-alueyhteistyössä voidaan hallitusti jouduttaa, tarvitaan viranomaisten koordinoivaa yhteistyötä. Euregio Karelia alueviranomaisten rajat ylittävän yhteistyön foorumina haluaa entistä määrätietoisemmin tarttua näihin myönteisiin mahdollisuuksiin. Siihen tarvitaan yhteistä strategiaa ja sen toimeenpanoa.

Positiivisten yhteistyönäkymien realisoimiseksi Euregio Karelian hallitus on hyväksynyt ”Toiminnan pääsuunnat 2020” asiakirjan, joka viitoittaa Euregio Karelian toiminnalle askelmerkit kuluvan vuosikymmenen loppuun. Siihen on sisällytetty raja-alueyhteistyössä mukana olevien keskeisten toimijoiden yhteiset näkemykset tavoitteista, toimenpiteistä ja seurannasta. Tähän on päästy arvioimalla viimeisen kymmenen vuoden aikana saatuja kokemuksia, erittelemällä Euregio Karelian alueen vahvuuksia ja heikkouksia sekä tekemällä arvioita mahdollisuuksista ja uhkakuvista. Näiden perusteella on voitu päätyä yhteisymmärrykseen toiminnan suuntaviivoista, joihin asetetut painopisteet nojautuvat.

Ensiarvoista on kansainvälisten rajanylityspaikkojen infran ja valvonnan kehittäminen kasvavan liikenteen tarpeisiin. Viisumivapautteen tulee varautua. Toimivat ja sujuvat liikenneyhteydet ovat yhteistyön perusta. Henkilöliikenteen avaaminen rautatiellä helpottaa ruuhkia rajanylityspaikoilla. Perinteisten liikennemuotojen lisäksi tietoliikenneyhteyksien parantaminen on välttämätöntä.

Turismi ja ostosmatkailu rajan yli lisääntyvät. Tämä edellyttää palvelujen monipuolistamista rajan molemmilla puolin. Perinteinen kauppa ja yritys yhteistyö tulevat vilkastumaan. Tätä hidastavat esteet rajaliikennesopimuksissa tulee poistaa, jolloin rajakauppa monipuolistuu.

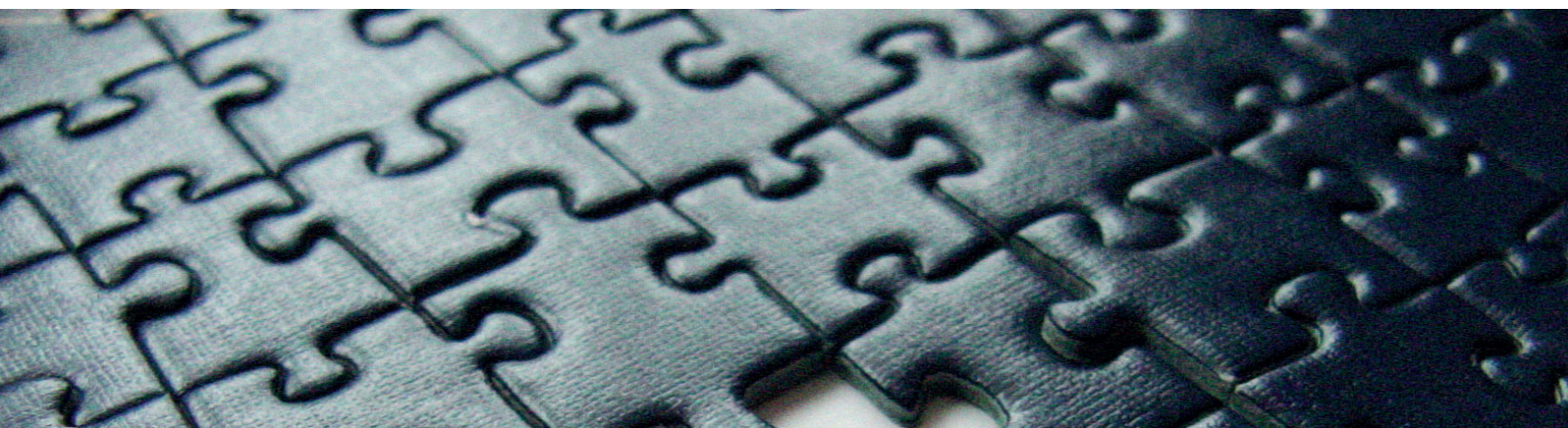
Euregio Karelian tavoitteena on hyvinvoinnin lisääminen rajan molemmilla puolin. Tämä tarkoittaa nykyistä laadukkaampia sosiaali- ja terveys- sekä kulttuuripalveluita ja mm. terveiden elämäntapojen vaalimista ja ympäristöyhteistyötä laajassa merkityksessä.

Erytiesi nuorison yhteistoimintaa rajan yli tulee tukea. Koulutus- ja tutkimusyhteistyö luovat pysyvän perustan raja-alueiden monipuoliseen ja vilkastuvaan kanssakäymiseen.

Euregio Karelian yhteistyössä edunvalvontatyöllä on keskeinen rooli. Edunvalvontaa hoidetaan rajan molemmilla puolin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Tätä työtä linjaa Euregio Karelian hallitus, joka vuosittain määrittelee edunvalvontatehtävät kullekin vuodelle ja seuraa Toiminnan pääsuunnat 2020 -ohjelman toteutumista.

Edunvalvontatyössä korostuu kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen ohjaaminen raja-alueyhteistyöhön. Tärkein instrumentti on EU:n Karelia CBC-ohjelma 2014–2020. Ohjelmasta rahoitetaan Euregio Karelian määrittelemiä painopisteitä tukevia hankkeita. Tässä työssä Euregio Karelian hallituksella on strateginen ohjaus, sen sijaan ohjelmassa rahoitettaviin yksittäisiin hankkeisiin Euregio Karelian hallitus ei puutu.

Euregio Karelian toiminnan pääsuunnat 2020 -ohjelma on uusi askel Euregio Karelian toiminnassa. Ohjelman selkeät tavoitteet pystytään toteuttamaan vain siten, että Euregio Karelian toimijat sitoutuvat yhteistyöhön määrätietoisesti. Sen avulla päästään tärkeimpään päämäärään – hyvään elämään rajan kahta puolen.

Euregio Karelian toimintaympäristö 2000–2013

1 Euregio Karelia yhteistyöfoorumina

Vuonna 2000 perustettuun Euregio Kareliaan kuuluvat Suomessa Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Pohjanmaa ja Venäjällä Karjalan tasavalta. Näitä alueita yhdistävä raja on noin 700 km pitkä ja se on osa Euroopan unionin ja Venäjän federaation välistä rajaa. Suomen puolella Euregio Karelian alueet sijaitsevat Itä- ja Pohjois-Suomessa ulottuen Suomen ja Ruotsin merirajalta Pohjanlahdelta Suomen ja Venäjän väliselle maarajalle. Venäjän puolella Karjalan tasavalta sijaitsee Luoteis-Venäjällä rajoittuen etelässä Leningradin ja Vologdan alueisiin, pohjoisessa Murmanskin alueeseen ja idässä Arkangeliin.

elinkeinoministeriön, Venäjän federaation ulkoministeriön ja aluekehitysministeriön sekä Euroopan unionin nimeämällä edustajilla on mahdollisuus osallistua Euregio Karelian hallituksen kokouksiin. Euregio Karelian hallituksessa on käytössä kaksoispuheenjohtajuus siten, että kokouksissa on aina sekä suomalainen että venäläinen puheenjohtaja. Suomen puolella puheenjohtajuus vaihtuu vuosittain rotaatioperiaatteen mukaisesti. Euregio Karelia hallituksen käsittelemät asiat valmistelee ja päättämät asiat panee täytäntöön Euregio Karelian sihteeristö. Sihteeristö koostuu Karjalan tasavallan edustajasta sekä suomalaisten maakuntien liittojen edustajista, yksi kustakin.

Euregio Karelian perustamisasiakirjan mukaan toiminnan lähtökohtana on edistää rajan yli tapahtuvaa toimintaa helpottamalla rajamuodollisuuksia, jouduttamalla uusien rajanylityspaikkojen avaamista ja edistämällä raja-alueiden infrastruktuuria. Tavoitteena on edistää ihmisten hyvinvointia parantamalla työllisyyttä ja tasa-arvoa, kehittämällä uusia elinkeinoja, lisäämällä kulttuuriyhteistyötä sekä lisäämällä ihmisten turvallisuutta kansainvälistä rikollisuutta torjumalla. Yhteisiin hankkeisiin pyritään saamaan rahoitusta. EU:n ulkorajojen alueellisten yhteistyömallien kehittämiseksi pyritään selkeyttämään Pohjoisen ulottuvuuden käsitettä.

Euregio Karelian yhteistyötä on edistetty näkyvimmin EU:n ulkoraja-alueohjelmien avulla. Euregio Karelia on perustamisestaan saakka antanut strategisen suunnan alueensa rajan ylittävien yhteistyöohjelmien sisällölle ja toteutukselle vahvistaen näin alueen yhteistyön pitkäaikävälän suunnittelua.

Euregio Karelia vaikutti vahvasti Interreg - ja TACIS - ohjelmien yhdistämiseen molempia osapuolia palveleviksi Naapurisuusohjelmiksi sekä ENPI - ohjelmien käynnistämiseen kohdistamalla edunvalvontaa maidensa keskushallintoihin ja Euroopan unioniin. ENPI-ohjelmien myötä yhteistyöhankkeet toteutetaan rajan molemmilla puolilla ja Suomi ja Venäjä osallistuvat tasavertaisesti ohjelmien rahoitukseen ja hankkeiden valintaan.

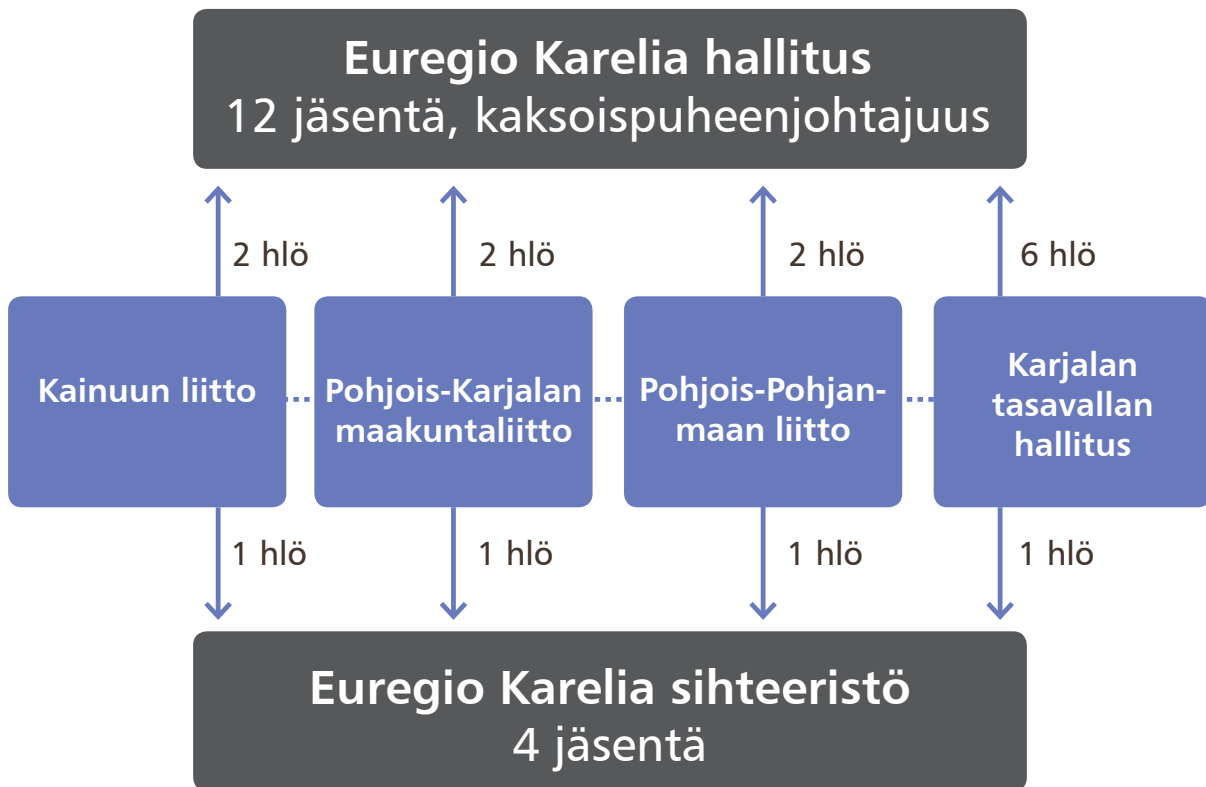

Euregio Karelia on strategisen tason edustuksellinen yhteistyöfoorumi jäsenalueiden rajanylittävässä yhteistyössä. Sen ylin päättävä elin on Euregio Karelia hallitus. Hallituksessa on 12 varsinaista jäsentä, 6 suomalaista ja 6 venäläistä. Suomalaiset jäsenet edustavat maakuntaliittojen korkeinta poliittista ja virkamiesjohtoa. Karjalan tasavallan edustajat ovat korkeatasoisia hallituksen edustajia. Varsinaisten jäsenten lisäksi Suomen ulkoasiainministeriön ja työ- ja

Vuosien 2000–2012 välisenä aikana Euregio Karelia alueen EU:n ulkorajayhteistyöohjelmien kautta on rahoitettu 501 hanketta yhteissummaltaan 132 miljoonaa euroa. Yhteisen edunvalvonnan myötä Karjalan tasavallassa on toteutettu myös useita suuria TACIS -hankkeita (EU:n teknisen tuen hankkeita). TACIS-hankkeita on toteutettu vuodesta 1996 lähtien kaikkiaan 56 kappaletta arvoltaan 37 miljoonaa euroa. Hankkeilla on parannettu mm. tietoyhteiskuntaa ja Sortavalan vesihuoltoa sekä kehitetty matkailua.

Euregio Karelia on edistänyt alueensa rajainfrastruktuurin ja yli rajan kulkevien liikenneyhteyksien kehittämistä. Alueen kansainvälisiä rajanylityspaikkoja on kehitetty rajan molemmin puolin. Alueet vaikuttivat myös Kuusamo- Suoperän rajanylityspaikan infrastruktuurin rakentamiseen ja sen avautumiseen kansainväliselle liikenteelle vuonna 2006.

Euregio Karelia on tukenut kaikkien rajanylittävien liikennemuotojen kehittämistä. Euregio Karelia on edistänyt Joensuu-Petroskoi sekä Petroskoi-Kostamus-Kajaani-Oulu välihenkilöliikenteen käynnistämistä rautatiellä, lentoliikenteen palauttamista Petroskoi-Joensuu-Helsinki-välille sekä Petroskoi-Kostamus välille sekä edesauttanut Petroskoi-Joensuu välisen bussireittiliikenteen avaamista. Euregio Karelia on kiirehtinyt Lietmajärvi-Kotskoma ratayhteyden avaamista, konttien ja elintarvikkeiden kuljetusten sallimista Niirala-Värtsilän ja Vartius-Lyttä, Kivijärven rajanylityspaikkojen kautta sekä Pohjois-Karjalan hyväksymistä Barentsin alueneuvoston varsinaiseksi jäseneksi.

2 Väestökehitys

Euregio Karelian Suomen puoleisella alueella on yhteensä 51 kuntaa tai kaupunkia. Karjalan tasavallassa on 16 kunnallispiiriä ja kaksi kaupunkipiiriä sekä 127 kunnallista yksikköä. Alueen suurimmat kaupungit ovat Suomen puolella Pohjois-Pohjanmaan Oulu (190 847 as. vuonna 2012), Pohjois-Karjalan Joensuu (74 168 as.), Kainuun Kajaani (37 973 as.) ja Karjalan tasavallassa alueen pääkaupunki Petroskoi (268 946 as.), Sortavalan kaupunki (19 034 as.) sekä Kostamuksen kaupunki (28 716 as.). Euregio Karelia on harvaan asuttua aluetta keskimääräisen väestötiheyden ollessa 4,7 henkeä neliökilometriä kohden (2012). Liite 2. Euregio Karelia alueen kuntien ja piirien väestö vuonna 2012.

Euregio Karelia alueen väestömäärä oli vuoden 2012 lopussa yhteensä 1 284 041 henkilöä. Väestön määrä on laskenut noin 80 000 henkilöllä vuodesta 2000. Voimakkainta väestön vähenemistä on ollut Karjalan tasavallassa, jossa väkiluku on laskenut noin 13 prosentilla. Pohjois-Pohjanmaa on ainoa Euregio Karelian alue, jonka väestömäärä on kyseisenä aikana kasvanut, noin 9 prosentilla.

Pohjois-Pohjanmaan positiivinen väestökehitys johtuu korkeasta luonnollisesta väestökasvusta, joka on lisännyt maakunnan väkimäärää keskimäärin noin 2500 henkilöllä vuodessa koko 2000-luvun. Myös muuttoliike on kasvattanut Pohjois-Pohjanmaan väestömäärää.

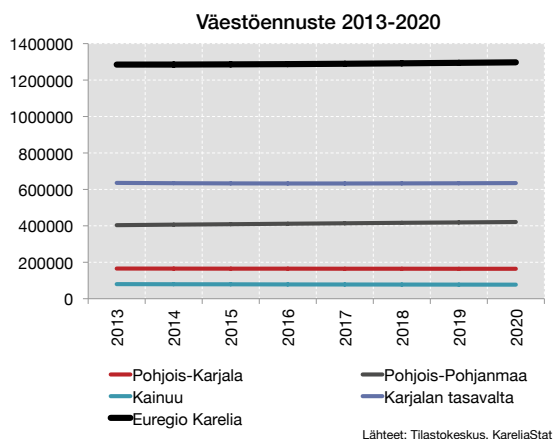
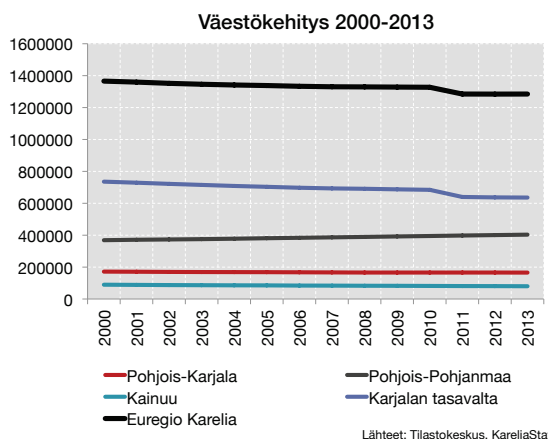
Kainuun ja Pohjois-Karjalan väestön vähenemistä selittää koko 2000-luvun jatkunut negatiivinen luonnollinen väestökehitys. Maan sisäinen muuttoliike on myös ollut negatiivista, maahanmuutto positiivista. Pohjois-Karjalan kokonaismuuttoliike on ollut positiivista.

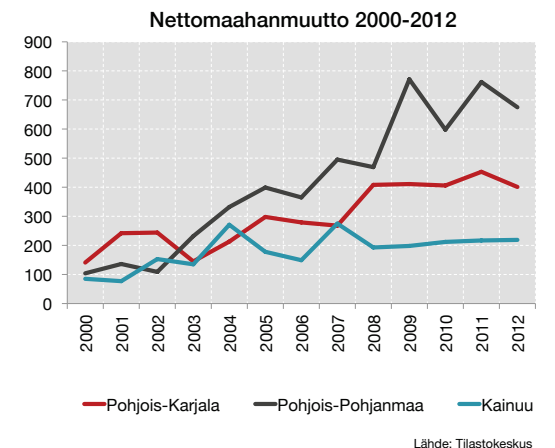
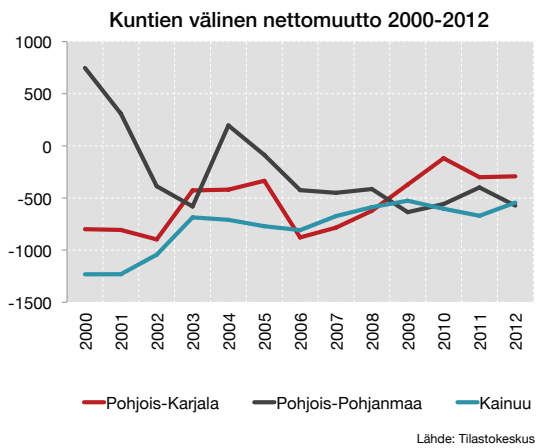
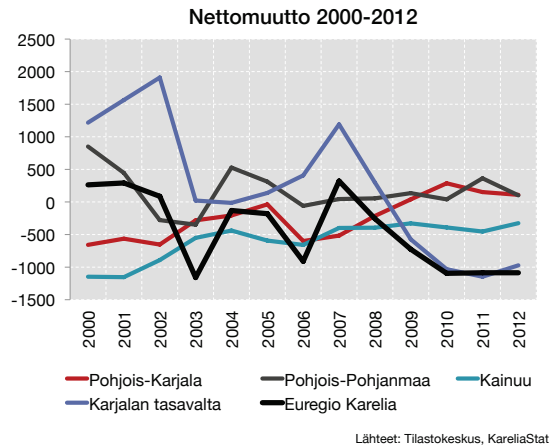
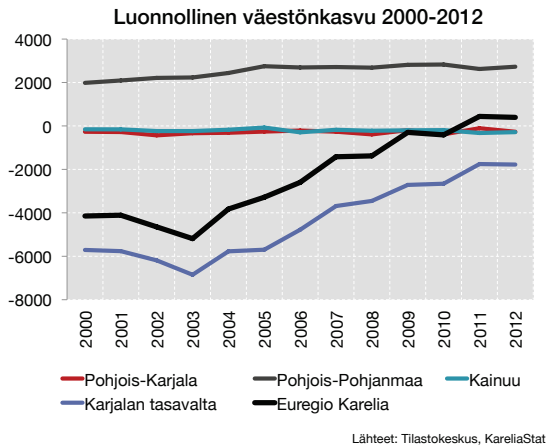
vuodesta 2009 lähtien maakuntaan suuntautuneen maahanmuuton ansiosta.

Karjalan tasavallan väestön vähentyminen on johtunut alueen negatiivisesta luonnollisesta väestökehityksestä sekä tappiollisesta muuttoliikkeestä. Alueen kuolleisuus ylittää selvästi syntyvyyden, joskin tilanne on parantunut vuodesta 2000 vuoteen 2012. Karjalan tasavallan nettomuutto, joka oli 2000-luvun alussa selkeästi positiivinen, on kääntynyt muuttotappioksi vuodesta 2009 lähtien.

Suomen ja Venäjän tilastokeskusten väestöennusteiden mukaan Euregio Karelia alueen yhteenlaskettu väestömäärä tulee olemaan noin 1,3 miljoonaa henkilöä vuonna 2020. Väestömäärän ennustetaan kasvavan noin yhden prosentin verran (12 000 henkilöä) vuoteen 2020. Väestömäärä kasvaa ennusteiden mukaan Pohjois-Pohjanmaalla 20 000 henkilöllä. Muiden Euregio Karelia alueiden väestömäärien ennustetaan laskevan. Karjalan tasavallan väestömäärän ennustetaan pienentyvän 0,6 prosenttia (3600 henkilöä), Pohjois-Karjalan 0,8 prosenttia (1400 henkilöä) ja Kainuun 4,4 prosentilla (3500 henkilöä) vuoteen 2020.

Pohjois-Karjalan ja Kainuun väestörakennetta luonnehtii suurten ikäluokkien ja senioriväestön korkea väestönoisuus ja toisaalta nuorempien ikäluokkien ja erityisesti 1970-luvulla ja 2000-luvulla syntyneiden suhteellisen vähäinen määrä. Työikäisen väestön määrä tulee näin ollen jatkossa pienenevän ja vanhuuseläkeikäisen väestön määrä kasvamaan. Pohjois-Pohjanmaan väestörakenne on tasapainoisempi ja väkiluku kasvaa. Pohjois-Pohjanmaa on ainoa Euregio Karelian alue, jossa lasten ja nuorten (0-14v)

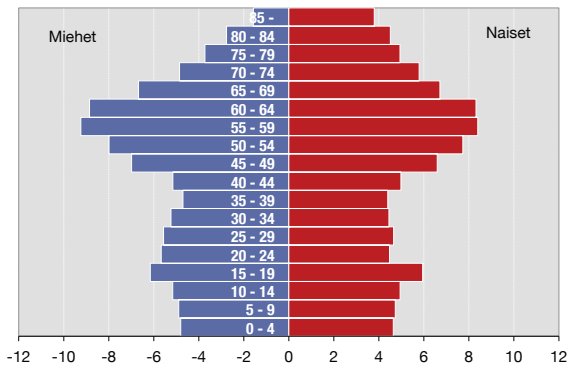
määrä on suurempi kuin vanhusten (65-v). Väestön keskittyminen Oulun seudulle jatkuu voimakkaana.

Karjalan tasavallassa työikäisten määrä ylitti vuonna 2012 selkeästi huollettavien lasten ja vanhusten määrän. Karjalan tasavallan huoltosuhte eli työikäisen väestön määrä suhteessa lasten ja vanhusikäikäisten määrään onkin Euregio Karelia alueiden paras.

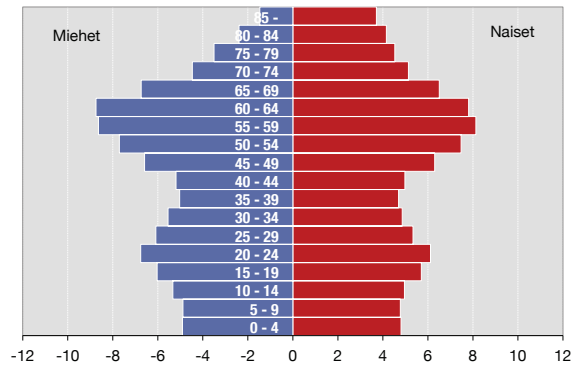
Väestöpyramidista näkyvä alle 14 -vuotiaiden lasten suhteellisen vähäinen määrä voi kuitenkin luoda ongelmia alueen huoltosuhteeseen tulevaisuudessa. Koko Euregio Karelia alueen keskimääräinen huoltosuhte vuonna 2012 oli 48,2 eli lapsia ja vanhuksia oli noin 48 sataa työikäistä kohden.

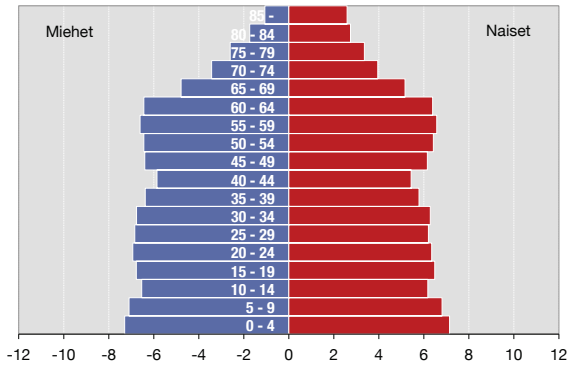
Kainuu 2012

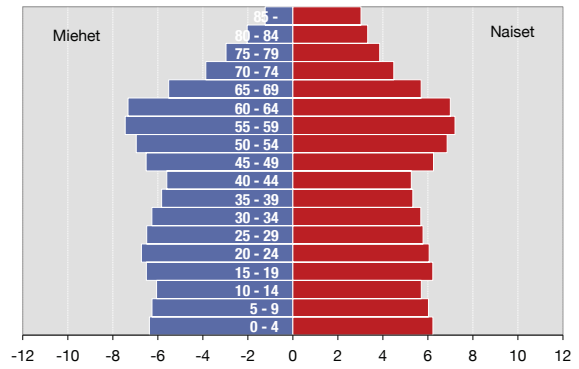
Pohjois-Karjala 2012

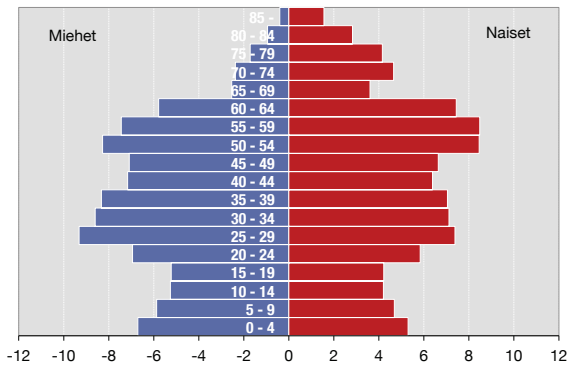
Pohjois-Pohjanmaa 2012

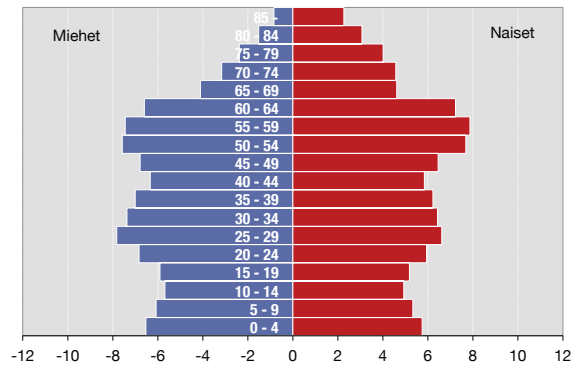
Suomen puoleiset maakunnat 2012

Karjalan tasavalta 2012

Euregio Karelia 2012

3 Taloudellinen ympäristö

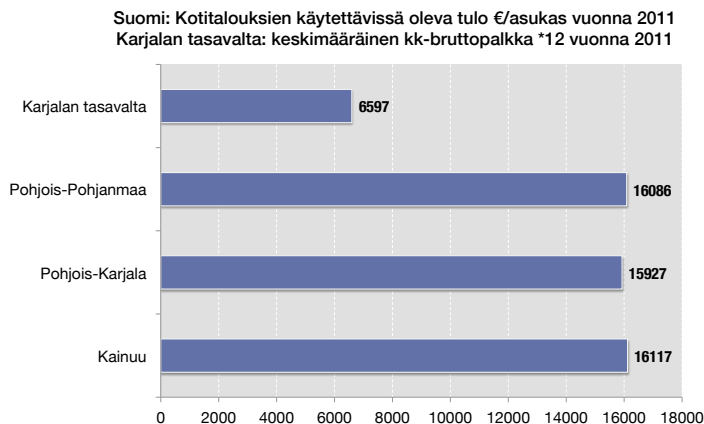
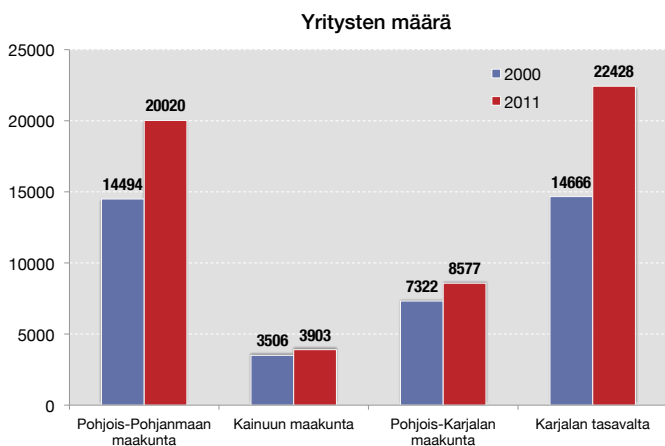
3.1 Elinkeinorakenne

Euregio Karelian alueiden elinkeinorakenteet ovat keskenään hyvin samantyyppiset. Palveluiden osuus korostuu erityisesti Kainuussa. Teollisuuden työpaikkoja on lähes neljännes, Kainuussa lähes viidennes. Alkutuotannon määrä on Karjalan tasavallassa hie-
man muita alueita korkeampi. Alueiden elinkeinorakenteissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia 2000-luvun alkuun verrattuna. Palveluiden osuus on kasvanut kaikilla alueilla ja vastaavasti teollisuuden osuus on laskenut. Alkutuotannon osuus on laskenut lukuun ottamatta Karjalan tasavaltaa. Muusta alkutuotannosta poiketen metsätalouden osuus on kasvanut Pohjois-Karjalassa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa.

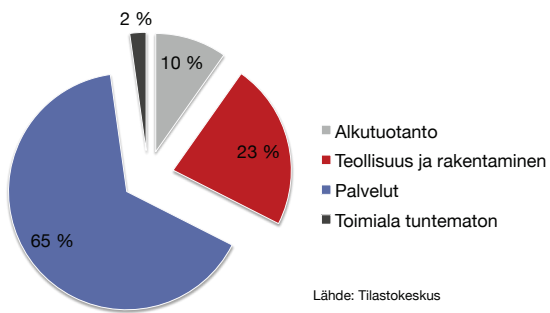
Samantyyppisistä elinkeinorakenteista huolimatta alueet profiloituvat osin eri tavoin. *Alueiden yhteisiä vahvuuksia ovat matkailu, metsä, kaivannaiset ja elintarvikkeet.* Karjalan tasavallassa painottuvat lisäksi koneenrakennus ja energia, talouden johtavana sektorina on metsäteollisuus. Ajankohtaisimpia kehityssuuntia ovat maatalous, kaivosteollisuus ja kalatalous. Pohjois-Karjalan osaamiseen ja luontaisiin vahvuuksiin perustuvat tuotannolliset alat ovat metsä ja puu, muovi ja metalli, kivi ja mineraalit sekä elintarvikeklusteri. Kehitys- ja kasvupotentiaalia omaavia aloja ovat bioenergia, ICT, nanoteknologia ja spekt-rinen väritutkimus, hyvinvointipalvelut, kulttuuri sekä kaupan ala.

Osaamisintensiivinen ICT-ala ja uusi teknologia, met-sä, metalli, energia ja matkailu ovat Pohjois-Poh-
janmaan talouden perusta tukeutuen alueen luonnonvaroihin: puuhun, malmeihin, mineraaleihin ja osaamiseen. Kehitettäviä aloja ovat kaivannaisten lisäksi tuuli- ja ydinenergia. Kainuussa elinkeinoelä-mä nojautuu matkailun, metsän, kaivannaisten ja elin-tarvikkeiden lisäksi metalliteollisuuteen. Kasvu- ja ke-hityspotentiaalia omaavia aloja ovat mittaustekniikka, peliala, sosiaali- ja terveystaloudet ja konesalipalvelut.

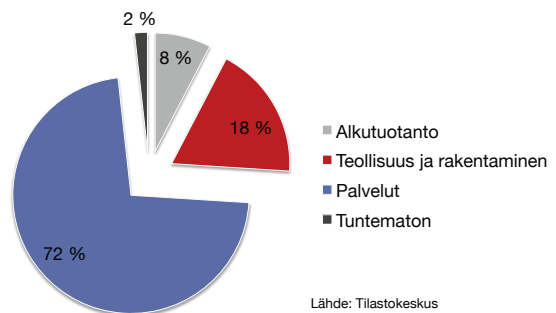
Euregio Karelia alueella toimi vuonna 2011 lähes 55 000 yritystä. Yrityskanta on lisääntynyt noin 15 000 yrityksellä vuodesta 2000. Työttömyysaste on Suomen puoleisilla alueilla korkea. Vuoden 2011 lopussa Pohjois-Karjalan työttömyysaste oli 14,4 %, Kainuun 13,4 % ja Pohjois-Pohjanmaan 11,6 % (Ti-lastokeskus). Karjalan tasavallan työttömyysaste oli vain 2,2 % (KareliaStat). Kotitalouksien käytettä-vissä oleva tulo henkilöä kohti oli vuonna 2011 noin 16 000 euroa vuodessa Suomen puoleisilla alueilla. Vastaavasti Karjalan tasavallassa keskimääräinen vuosiansio oli noin 6600 euroa.

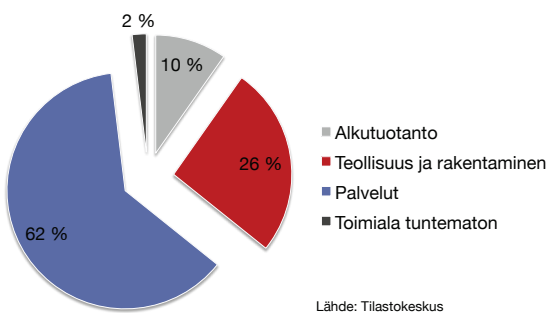
Kainuun elinkeinorakenne
(työpaikat 2000)

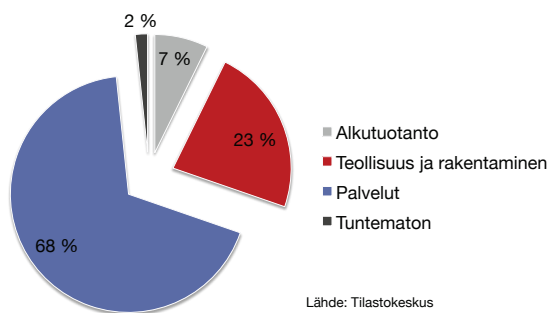
Kainuun elinkeinorakenne
(työpaikat 2011)

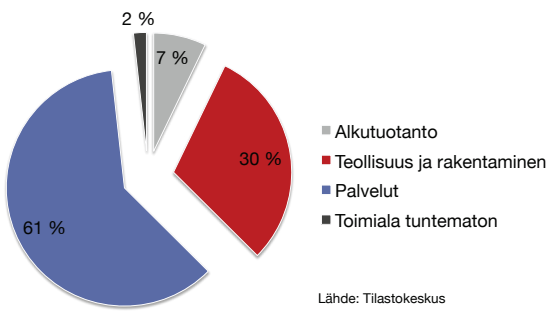
Pohjois-Karjalan elinkeinorakenne
(työpaikat 2000)

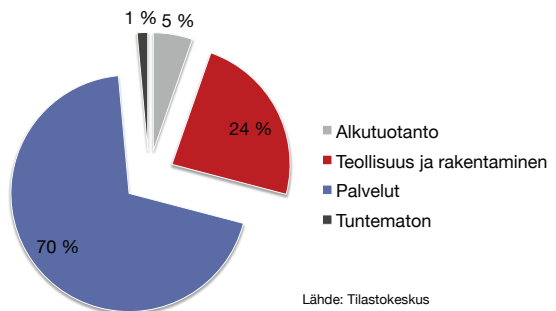
Pohjois-Karjalan elinkeinorakenne
(työpaikat 2011)

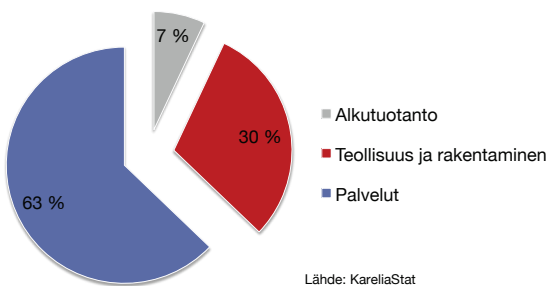
Pohjois-Pohjanmaan elinkeinorakenne
(työpaikat 2000)

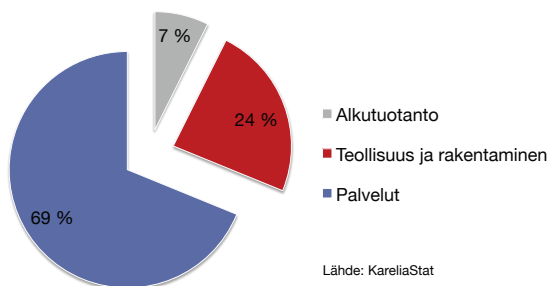
Pohjois-Pohjanmaan elinkeinorakenne
(työpaikat 2011)

Karjalan tasavallan elinkeinorakenne
(työpaikat 2000)

Karjalan tasavallan elinkeinorakenne
(työpaikat 2011)

3.2 Investointien tukeminen

Karjalan tasavallan sosiaalis-taloudellinen kehittämiss-konsepti vuoteen 2017 edellyttää toimenpiteitä koskien alueen investointihoukuttelevuutta ja aktiivista yhteistyötä mm. suomalaisten investoijien kanssa.

Houkutelakseen alueelle investointeja, on Karjalan tasavallan hallitus ottanut käyttöön lain valtiollisesta investointituesta, joka tähtää investointien määrän kasvuun tasavallassa. Tasavalta tukee sijoittajia alueellisten verojen helpotuksilla Venäjän ja Karjalan lainsäädännön mukaisesti, liikevoittoveron helpotuksilla, kilpailutuksen perusteella myönnettävillä valtion takuilla investoinneille, korkomenojen osittaisella korvaamisella investointiprojekteissa, veronmaksun takarajan siirtämisellä, antamalla investoijien käyttöön maaomaisuutta ja rakennuksia alennetulla hinnalla ja maarekisterikulujen osittaisella korvaamisella. Tasavallan laki sallii myös investoijan saada kerralla useampaa valtiontukea, joiden määrä riippuu investoinnin koosta ja kestosta. Hallituksen uuden sijoituspolitiikan odotetaan parantavan investointitoiminnan ilmapiiriä, mikä puolestaan jouduttanee Karjalan ja Suomen välisten taloussuhteiden laajentamista.

Suomen valtion omistama erityisrahoittaja, Suomen virallinen vientitakuulaitos Finnvera tarjoaa yritystoimintaa tukevia lainoja, takauksia, pääomasijoituksia ja vientitakuuta. Yritystoiminnan aloittamiseen, kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyviä investointeja voidaan rahoittaa lainoilla ja takauksilla. Investoinnit voivat kohdistua esimerkiksi tuotantovälineisiin, tietotekniikkaan tai toimitiloihin. Ulkomaille tehtävät investoinnit voidaan vakuuttaa kohdemaahan liittyvien poliittisten riskien sekä erityistapauksissa myös kaupallisten riskien varalta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY -keskukset) voivat myöntää yrityksen kehittämissavustusta aineellisiin ja aineettomiin investointeihin. Yritys tai yhteisö voi hakea energiatukea energian säästöä, käytön tehostamista tai uusiutuvien energialähteiden käyttöä edistäviin investointi- ja kehittämishankkeisiin. Toimintaympäristön kehittämissavustusta voidaan myöntää voittoa tavoittelemattomille julkisille ja yksityisille yhteisöille sekä säätiöille hankkeisiin, joiden tarkoituksena on yritysten toimintaympäristön tai yritystoiminnan kehittämisedellytysten parantaminen (myös investoinnit). ELY-keskukset tukevat myös maatilojen, maataloustuotteiden ensiasteen jalostusta harjoittavien pk-yritysten ja maaseudun mikroyritysten investointeja ja kehittämistä.

3.3 Venäjän WTO-jäsenyys

Venäjä liittyi Kansainvälisen kauppajärjestön jäseneksi vuonna 2012. Tämä integroi Venäjän maailmantalouteen ja hyödyttää myös Suomen ja Venäjän välistä elinkeinoelämän yhteistyötä. WTO -jäsenyys tarkoittaa tasavertaista suhtautumista ulkomaisiin yrityksiin, kaupallisten toimintojen vapauttamista, läpinäkyvyyttä kansainvälisellä tasolla ja ennustettavuutta. Venäjän jäsenyyden odotetaan lisäävän investointeja maahan, edistävän infrastruktuurin rakentamista, innovaatioiden kehittymistä ja instituutioiden uudistamista Venäjän federaation kehitysohjelmien mukaisesti. Ensisijainen lähiajan tehtävä on hyödyntää WTO:n jäsenyyden hyödyt ja mahdollisuudet raja-alueyhteistyössä.

WTO -jäsenyyden näkyvin vaikutus on tullimaksujen asteittainen pudotus. Venäjä on poistanut rautatie liikenteen kaksoistariffit, joiden perusteella kotimaiselle ja ulkomaan liikenteelle on laskettu eri hinnat. Tämä tulee näkymään tulevina vuosina tavaraliikenteen kasvuna Niirala-Värtsilän, Vartiuss-Lyttä-Kivijärven ja Kuusamo-Suoperän rajanylityspaikoilla. Karjalan oikoradalle (Lietmajärvi- Kotškoma) tullaan myös määräämään omat tariffit, mikä omalta osaltaan lisää Barents Linkin kilpailukykyä koko Barentsin alueen tavara- ja henkilöliikenteessä.

Vuonna 2013 pyöreän puun tuonti Venäjältä Suomeen on jo lisääntynyt 55 %. Myös Venäjän taloudesta on aloja, joilla tuonti on jo kasvanut merkittävästi, toisaalta on myös aloja, joilla edes tariffisuojaan madaltaminen ei lisää tuontia. Kokonaistuonti Venäjälle kasvaa, mutta kasvuvauhti on ollut alhainen viime vuosina.

Sopimuksen mukaisesti vähittäiskaupan rajoituksia poistetaan. Palvelusektorin vapautuminen kilpailulle ja rajoittavien lupakäytäntöjen poistuminen edistävät matkailua tukevan palveluinfrastruktuurin korjaamista ja kehittämistä ja lisäävät rakennussektorin ja pienten palvelualan yritysten raja-alueyhteistyön mahdollisuuksia.

Venäjän talouden kasvu ja ostovoiman lisääntyminen myös Karjalan tasavallassa muodostavat yhdessä WTO:n kanssa kulutus- ja elintarvikekaupalle lisää mahdollisuuksia yli rajan. Tämä edellyttää EU:n ja Venäjän välisen elintarvikekauppaa koskevan sopimuksen tarkistamista ja tarvittavan infrastruktuurin rakentamista Lytän ja Värtsilän raja-asemilla.

Jäsenyyden myötä Luoteis-Venäjän suurten energia-alan ja infrastruktuurin investointien odotetaan lähtevän käyntiin, mikä näkyy myös Karjalan tasavallassa. Näissä suurissa hankkeissa rajan ylittävälle yritys yhteistyölle avautuu hyviä mahdollisuuksia. Tätä edistää myös Koillisväylän avautuminen meriliikenteen valtavyöläksi Euroopan ja Kaukoidän välillä. Venäjän WTO -jäsenyyden riskinä asiantuntijat ja yritykset näkevät Venäjän sisämarkkinoiden alhaisen kilpailukyvyn ja venäläisten tuotteiden syrjäyttämisen markkinoilla. Merkittävänä riskinä on Venäjän investointihoukuttelevuuden laskeminen. Havaittavia vaikeuksia on ilmennyt venäläiselle liiketoiminnalle johtuen taitamattomuudesta hyödyntää WTO:n tarjoamia etuja.

Venäjällä tarvitaan merkittäviä instituutioiden uudistuksia, jotta siirtymävaihe, jolloin asteittain lasketaan eri tavararyhmien tullimaksuja, samalla kun kilpailuympäristössä tapahtuu muutoksia, menisi mahdolli-

simman sujuvasti. On odotettavissa, että suojaustoimenpiteitä tullaan lisäämään WTO- jäsenyydestä huolimatta. Suunnitelmissa on taannehtivan ja korvaavan tullimaksun käyttöönottoa mikä on yleistä USA:ssa ja EU:ssa. Lisäksi tullaan lyhentämään alustavien suojaustullimaksujen käyttöönottoa – korkeintaan viiden kuukauden ajaksi. Aikojen tarkka määrittäminen antaa mahdollisuuden minimoida mahdollisia vahinkoja eri toimialoilla. Toimeenpanoa koskevat tarkemmat säädökset tullaan lisäämään Venäjän lain-säädäntöön.

Mikäli uudistukset toteutuvat menestyksekkäästi ja Venäjän institootit mukautuvat WTO:n sääntöihin, Euregio Karelian alueella voi tapahtua merkittäviä rajat ylittävän yhteistyön kehitystä monilla aloilla, mm. Lyttä-Vartiuksen ja Värtsilä-Niiralan rajanylityspaikkojen kautta, mitä edistää Koillisväylän lisääntynyttä käyttöä pääkuljetusväylänä Euroopan ja Kaukoidän välillä.

4 Koulutus, tutkimus ja kulttuuri

4.1 Koulutus ja tutkimus

Euregio Karelia alueella on neljä yliopistoa: Itä-Suomen yliopisto, Oulun yliopisto, Petroskoin valtion konservatorio sekä Petroskoin valtion yliopisto. Lisäksi yliopisto-opintoja voi suorittaa Kajaanissa sijaitsevasa Kajaanin yliopistokeskuksessa (ks.liite 3).

Itä-Suomen yliopisto toimii Joensuussa, Kuopiossa ja Savonlinnassa. Yliopiston vahvuusaloja ovat metsä ja ympäristö, terveys ja hyvinvointi sekä uudet teknologiat ja materiaalit. Opettajakoulutuksen kehittäminen, monipuolisen Venäjä-osaamisen vahvistaminen ja rajan yli tapahtuva yhteistyö ovat Itä-Suomen yliopiston keskeisiä tavoitteita. Joensuun kampukselle on perustettu VERA-keskus (Venäjän ja rajatutkimuksen keskus).

Oulun yliopisto profiloituu neljälle painoalalle, jotka ovat biotieteet ja terveys, informaatioteknologia, kulttuurinen identiteetti ja vuorovaikutus sekä ympäristö, luonnonvarat ja materiaalit. Vahvoja kehittämisaloja ovat kaivos-, terästudkimus, liiketoiminta ja talous sekä tutkimusperusteinen opettajankoulutus.

Oulun yliopiston erillislaitos Kajaanin yliopistokeskus on Kainuun alueen yliopistollisten toimintojen muodostama osaamiskeskittymä, jossa toimivat Itä-Suomen, Jyväskylän, Lapin ja Oulun yliopistot. Yliopistot järjestävät yliopistokeskuksessa avoimen yliopiston kursseja ja aikuiskoulutusta. Yliopistokeskuksen yhteydessä toimii myös CEMIS-Oulu tutkimusyksikkö.

Petroskoin valtioniopisto tunnetaan tietokoneohjelmoinnin, informaatioteknologian, plasmatudkimuksen, mikroelektroniikan, matematiikan, fysiikan, lääketieteen, biologian, historian, filologian, poliittisten ja sosiaalitieteiden, oikeustieteen, talouden, metsäalan, rakennusalan ja agrologia-alan tutkimuksista. Karjalan pedagoginen akatemia yhdistyi Petroskoin valtion yliopistoon vuonna 2013. Yhdistymisen seurauksena yliopistoon perustettiin kolme uutta instituuttia: pedagogiikan ja psykologian instituutti, ulkomaalaisten kielten instituutti ja liikunta-, urheilu- ja matkailuinstituutti.

Petroskoin valtion konservatoriossa koulutetaan musiikin opettajia ja soittajia. Lisäksi konservatoriossa voi suorittaa musiikkitaiteen jatko-opintoja. Petroskoin valtion konservatoriossa toimii Venäjän ainoa suomalais-ugrilaisen kansanmusiikin osasto.

Euregio Karelia alueen yliopistojen välinen yhteistyö on aktiivista. Yliopistoilla on yhteisiä tutkimushankkeita, sopimukset oppilaskvaihto-ohjelmista jne. Petroskoin, Joensuun ja Oulun yliopistot ovat myös mukana Cross-Border University ohjelmassa, jonka kautta toteutetaan suomalais-venäläisiä maisteriohjelmia yliopistojen yhteistyönä.

Ammattikorkeakouluja toimii Suomen puolella kolme: Karelia ammattikorkeakoulu, Kajaanin ammattikorkeakoulussa sekä Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Karelia ammattikorkeakoulun painoaloja ovat hajautetut energiaratkaisut, hyvinvointipalvelut, tarkkuustekniikka, monimediaiset elämyspalvelut sekä Venäjä-osaaminen. Kajaanin ammattikorkeakoulun painoaloja ovat aktiviteettimatkailu, ajoneuvotietojärjestelmät sekä simulaatio ja pelit. Oulun seudun ammattikorkeakoulussa painopistealat ovat Internet- ja tietoteknologiapohjaiset innovaatiot ja palvelut, kestävät tuotanto-, elinympäristö- ja energiaratkaisut, terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen uudet toimintamallit sekä kulttuurin uudet sisällöt ja elämykset.

Karjalan tasavallassa toimii 20 korkeakoululaitosta, joista 17 on maan muissa osissa olevien korkeakoulujen sivutoimipisteitä. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen lisäksi Euregio Karelia alueella on tarjolla monipuolinen ja laadukas ammatillisen koulutuksen valikoima.

Euregio Karelia alueella toimii myös useita merkittäviä tutkimuslaitoksia kuten Metsäntutkimuslaitos Metla, European Forest Institute EFI, Venäjän tiedeakatemian Karjalan tiedekeskus sekä Joensuun yliopiston SIB-Labs.

4.2 Kulttuuri

Euregio Karelian alueella on yhteistä (kalevalaista, suomalais-ugrilaista, ortodoksista) kulttuuriperintöä. Rajan molemmin puolin on olemassa kulttuurinen side, joka yhdistää alueita toisiinsa. Raja-alueen ja sen sijainnin vaikutuksia kulttuuriin voidaan havaita monissa asioissa, mm. rakennustyyliensä, käsitöissä, vaatteiden valmistuksessa, kuvataiteissa, musiikissa ja muotoilussa. Suomen ja karjalan kieli yhdistävät, sukulaisuussiteet ulottuvat rajan yli. Tämän yhteisen lähtökohdan on nähty avaavan mahdollisuuksia kehittää yhteistyötä kulttuurin monilla aloilla. Yhteistä kulttuuriperintöä on vuosien saatossa tallennettu, kulttuurienvälistä vuorovaikutusta lisätty ja kulttuuriperinnölle

on pyritty löytämään potentiaalinen ja moderni, ennen kaikkea rajan ylittävään taloudelliseen toimintaan liittyvää sisältöä, muun muassa matkailun kautta. Kulttuurisesti ja maantieteellisesti Euregio Karelia sijaitsee idän ja lännen rajalla. Euroopan yhdentymisen myötä kansalaisten liikkuvuus on lisääntynyt. Euregio Karelian kaikissa suomenpuoleisissa maakunnista venäjänkielisen väestön määrä on ollut jo vuosia selkeässä kasvussa. Venäjänkielisten osuus väestöstä on tällä hetkellä suurin Pohjois-Karjalassa (1,54 % vuonna 2012). Kainuussa venäjänkielisten osuus on prosentti väestöstä ja Pohjois-Pohjanmaalla 0,37 prosenttia.

Pohjois-Karjalan, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa sekä Karjalan tasavallassa on hyvät ja monipuoliset kulttuuripalvelut. Kulttuurialan opeus on alueella korkeatasoista ja kulttuurin harrastus-

toiminta suosittua. Kulttuuri toimii arkielämän voimavarana. Samalla se on usein myös luovan toiminnan käynnistäjä. Kulttuurin synnyttämä luovuus on alueella pyritty kytkemään ohjelmatyön kautta tietotekniikkaan ja mediaan sekä kulttuurin tuotteina että sen välittämisen välineinä. Kulttuurialan työpaikkoja on toivottu syntyvän paitsi alueen kulttuuritapahtumien yhteyteen, myös mediatuotantoon. Tästä syystä koulutuksellinen panostaminen kulttuurin ja teknologian välimaastoon on nähty tärkeäksi.

Rajan ylittävä kulttuurivaihto on ollut aktiivista, joten kokemuksia yhteistyöstä ja kulttuuritoiminnassa muodostuneita rajan ylittäviä yhteyksiä on olemassa. Kulttuuriin kytkeytyvä hankeyhteistyö on ollut aktiivista Euregio Karelian alueella. Kulttuuri luokin pohjaa moniulotteiselle yhteistyölle ja se voidaan kytkeä osaksi useita teemakokonaisuuksia.

5 Ympäristö ja luonnon moninaisuus

Euregio Karelian kokonaispinta-ala on 270 624 km². Euregio Karelia ulottuu Pohjanlahdelta Vienanmerelle ja Karjalan tasavallan suurille järville Ääniselle ja Laatokalle. Euregio Karelia on ainutlaatuinen alue luonnon monimuotoisuudeltaan ja sen resursseiltaan. Karjalan tasavallasta löytyy koskemattomina säilyneitä ekosysteemejä. Alueen luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen mahdollistaa luonnonvarojen kestäväen käytön ja taloudellisen, yhteiskunnallisen ja kulttuurisen kehityksen. Alueen luonnonsuojelualueet ovat keskeisessä asemassa luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä ja matkailussa.

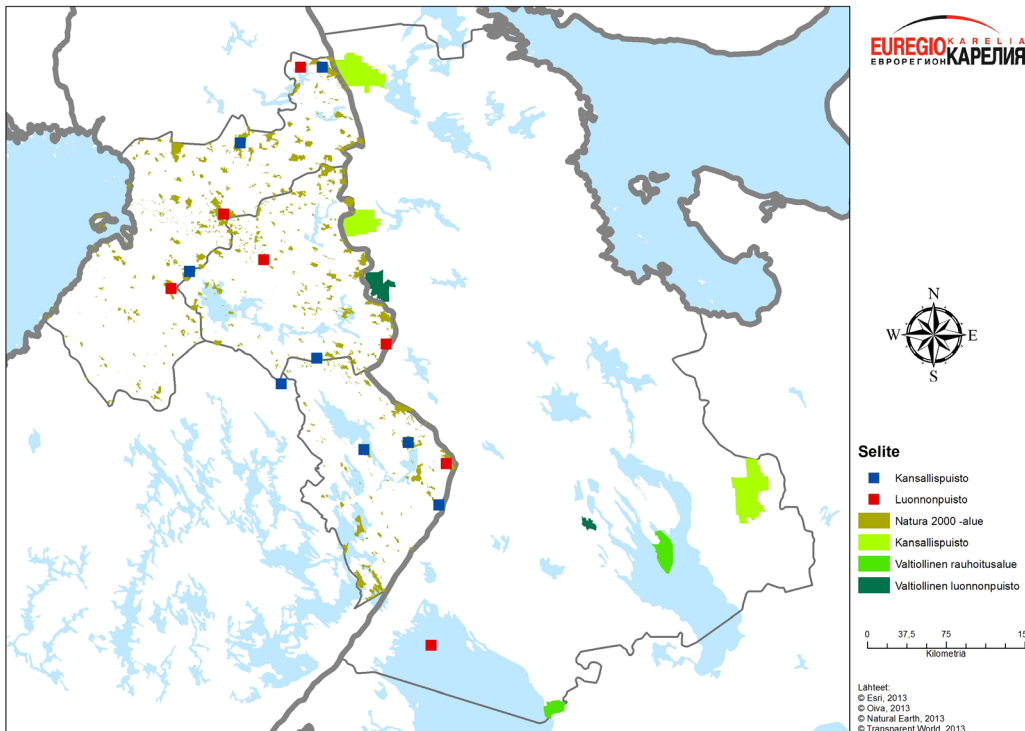
Euregio Karelian alueen metsävarat ovat mittavat. Karjalan tasavallassa metsiä on jopa puolet koko Suomen metsien määrästä. Tyypillistä Karjalan tasavallan metsäluonnolle on laajat aarnimetsät, joista osa on suojeltu. Metsäteollisuudessa parhaan tekniikan käyttö on tärkeää myös ympäristön näkökulmasta.

Karjalan tasavallan puolella merkittävimpiä ilman ja ympäristön kuormittajia ovat Kostamuksen, Kontupohjan, Segezan ja Petroskoin teollisuuslaitokset. Kontupohjan sellu- ja paperitehtaan ilmapäästöt ovat Karjalan tasavallan Hot Spot listalla (voimakkaasti

ympäristöä pilaava kohde). Suomen puolella suurimpia ilman kuormittajia ovat Oulun ja Raahen teollisuuslaitokset. Puutteellisen teknologian ongelmat näkyvät verrattaessa Suomessa ja Karjalan tasavallassa toimivien laitosten päästöjä. Myös lämmityslaitokset ovat merkittäviä ympäristökuormituksen lähteitä Karjalan tasavallassa. Fossiilisten polttoaineiden käyttöä pyritään korvaamaan uusiutuvilla.

Pohjavesiä käytetään Suomen puolella kotitalouksien juomavetenä yleisesti, poikkeuksena Oulu, joka käyttää Oulujoen vettä. Karjalan tasavallassa on runsaat pohjavesivarannot. Silti pohjaveden osuus kotitalouksien käyttövesistä on vain noin kuusi prosenttia. Suurten asutuskeskusten ja teollisuuslaitosten ympäristössä pintavesi on huonolaatuista. Kylien ja pienten kaupunkien juomavedet sekä Petroskoin kaupungin juomavedet ovat Karjalan tasavallan Hot spot listalla.

Jätevesipäästöt ovat Suomen puolella vähäisiä, mutta Karjalan tasavallan puolella huomattavat. Ongelmana ovat puutteet jätevesien puhdistuksessa ja tekniikasta. Karjalan vesistöjä rasittaa eniten paperiteollisuus. Järvissä on havaittavissa rehevöitymistä. Jätevesikysymyksissä ollaan kuitenkin menossa eteenpäin.

Kartta 1 Euregio Karelian luonnonsuojelusuojelualueet

Suomessa **jätehuollon** tavoitteena on jätemäärän vähentäminen, kierrätyksen lisääminen. Keskeinen rooli jätehuollossa on kunnilla, sillä ne vastaavat pääsääntöisesti yhdyskuntajätehuollosta. Viime vuosina on lisätty jätehuollon yhteistyötä. Karjalan Tasavallassa monet jäteongelmat esimerkiksi teollisuudessa ovat vielä ratkaisematta. Karjalan tasavallan Hot spot listalla ovat alueen ongelmajätteet, Karjalan vanhat kunnalliset kaatopaikat, Petroskoin konetehtaan (Petrozavodskmash) kaatopaikka sekä Nadvoitsyn alumiinitehdas.

Suomen **luonnonsuojelu** perustuu luonnon- ja kansallispuistoihin, lehtojen, vanhojen metsien ja soiden ja muihin suojelualueisiin, sekä luonnon muistomerkkeihin. Suurin osa suojelualueista sisältyy Euroopan unionin Natura 2000 verkostoon.

Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa on 527 Natura 2000 -verkoston aluetta, yhteispinta-ala on 0,6 miljoonaa hehtaaria. Suomen 37 kansallispuistosta seitsemän sijaitsee osittain tai kokonaan Euregio Karelian alueella. Suomen hallitus on myös nimennyt 27 kansallismaisemaa, joista kolme sijaitsee Euregio Karelian alueella.

Karjalan tasavallassa luonnonsuojelualueet luokitellaan kohteen arvon, koon ja suojelutarkoituksen mukaan suojelualueisiin, kansallis- ja luonnonpuistoihin, rauhoitusalueisiin ja kansallisiin monumentteihin. Alueella on 144 luonnonsuojelualuetta, joiden pinta-ala on 0,8 miljoonaa hehtaaria eli 4,7 prosenttia Karjalan tasavallan pinta-alasta. Seitsemän on federaatiotason suojelualueita, yhteensä 0,4 miljoonaa hehtaaria. Karjalan tasavallassa sijaitsee kolme kansallispuistoa ja kaksi luonnonpuistoa. Lisäksi on useita suojelualueita, rauhoitusalueita ja lukuisia luonnonmuistomerkkejä.

Euregio Karelian alueella on tehty rajan ylittävää kansallis- ja luonnonpuistojen ns. **puistopari-yhteistyötä** luontomatkailussa, markkinoinnissa sekä tiedonvaihdoissa. Vuonna 1989 perustettu Ystävyden luonnonsuojelualue on ensimmäinen Suomen ja Venäjän rajan yli toimiva puistopari. Siihen kuuluvat Kostamuksen luonnonpuisto (47500 ha) ja Kuhmon kaupungin ja Suomussalmen kunnan alueilta Ystävyden puisto (29 000 ha), joka koostuu viidestä erillisestä Natura- alueesta.

Venäjän Federaation hallitus perusti vuonna 2007 Kalevalan kansallispuiston (74 000 ha). Se sijaitsee Kostamuksen kaupungin ja Kalevalan piirin hallinnoimalla alueella rajoittuen Suomen rajaan. Sen puistopari on Suomen puolelle vuonna 2014 perustettu Kalevalapuisto, joka on suojelualueiden ketju Suomussalmen kunnan alueella.

Oulangan (27000 ha) ja Paanajärven (104 000 ha) kansallispuistojen muodostama puistopari on kansainvälisesti merkittävä erämaisen luonnon kokonaisuus ja tärkeä luontomatkailukohde. Kansallispuistojen yhteistyö aloitettiin yli kymmenen vuotta sitten.

Joensuun, Kontiolahden ja Lieksan kuntien alueelle rajoittuva Kolin kansallispuisto (3000 ha) on yksi Suomen tunnetuimmista kansallismaisemista. Kolin kansallispuiston ja Kontupohjassa sijaitsevan Kivatsun luonnonpuiston (11 000 ha) välisellä yhteistyöllä on pitkät perinteet.

Euregio Karelian alueella sijaitsee myös osa Fennoskandian vihreästä vyöhykkeestä. Ainutlaatuisen suojeltujen alueiden verkoston muodostaa Venäjän ja Suomen välisellä raja-alueella sijaitseva luonnonmetsien ketju Itämereltä Pohjoiselle Jäämerelle.

6 Tekninen toimintaympäristö

6.1 Raja- ja tulli-infrastruktuuri

Venäjän federaation Karjalan tasavallan ja Suomen välinen rajaviiva on 798 km, josta Euregio Karelian alueella on noin 700 km. Alueella sijaitsee kolme kansainvälisen autoliikenteen rajanylityspaikkaa (Niirala-Värtsilä, Vartius-Lyttä, Kuusamo-Suoperä), jotka on tarkoitettu tavarajä- ja henkilöliikenteelle sekä kaksi tilapäistä rajanylityspaikkaa (Parikkala-Syväoro, Inari-Inari), joiden kautta kuljetetaan puutavaraa. Rautatieliikenne kulkee Niirala-Värtsilän ja Vartius-Kivijärvi rajanylityspaikkojen kautta. Lisäksi alueella on viisi kansainvälistä lentokenttää: Joensuu, Kajaani, Kuusamo, Petroskoi ja Oulu.

Matkustajaliikenne maarajalla sijaitsevien kansainvälisten rajanylityspaikkojen kautta on vilkasta: vuonna 2013 niiden kautta tehtiin yhteensä yli 2,1 miljoonaa rajanylitystä. Rajanylitysten määrä on ollut kokonaisuutena nouseva ja sen odotetaan kasvavan. EU:n ja Venäjän välinen viisumivapaussopimus lisää varovasti arvioiden nykyisen liikennemäärän jopa kaksinkertaiseksi. Kasvavat rajanylitysten määrät edellyttävät olemassa olevien rajanylityspaikkojen kehittämistä vastaamaan tulevia tarpeita. Tavaravirta alueen rajanylityspaikkojen kautta vaihtelee vuosittain riippuen ulkomaantalouden suhdanteista. Venäjän WTO-jäsenyyden myötä ja viiden vuoden siirtymäkauden kuluttua tavaravirran odotetaan kasvavan.

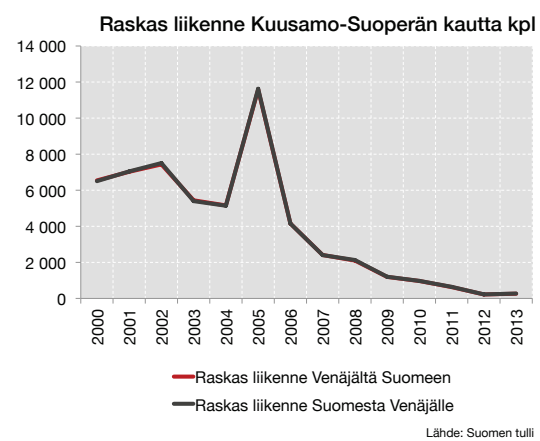
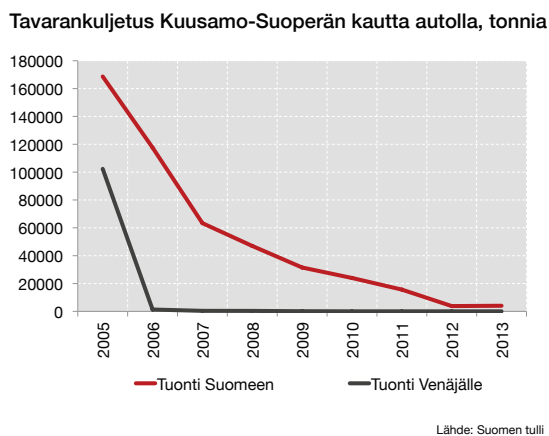
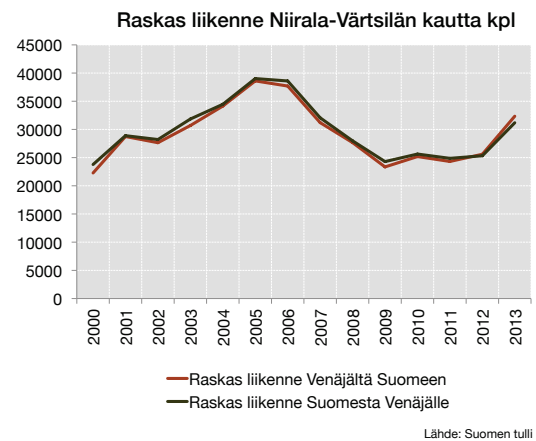
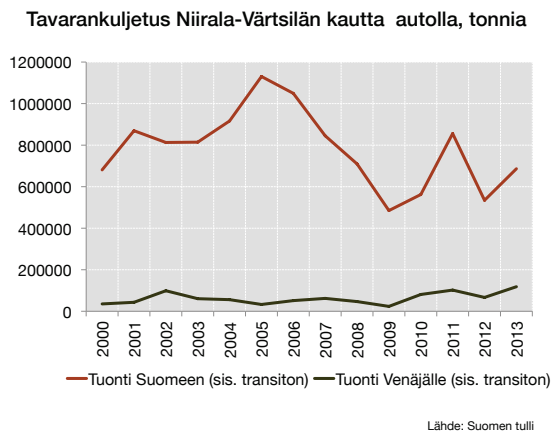
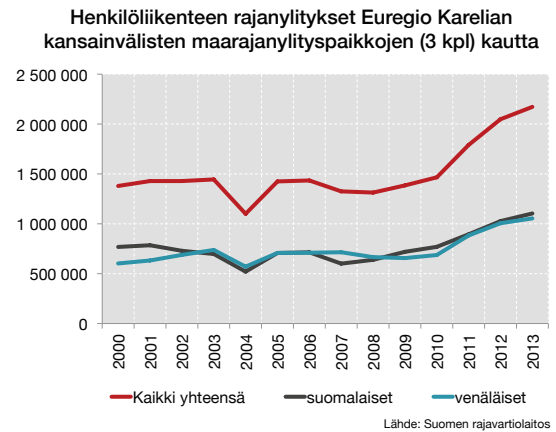
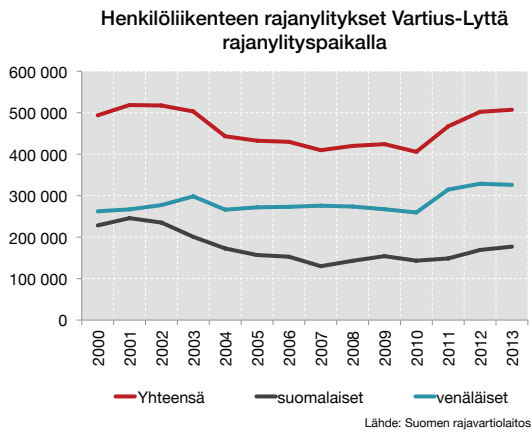
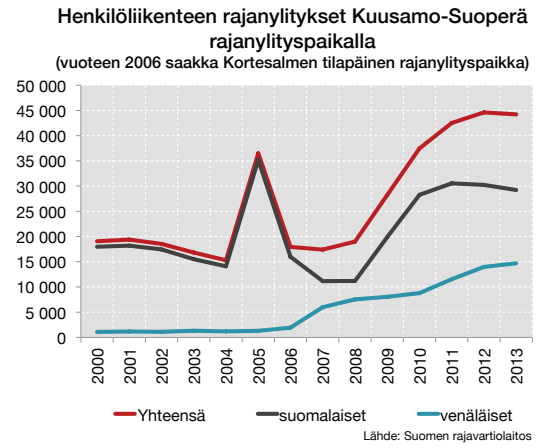
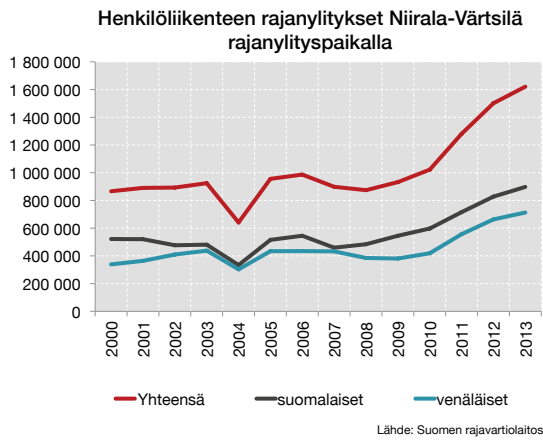
Tohmajärven ja Sortavalan rajalla sijaitseva Niirala-Värtsilä kansainvälinen rajanylityspaikka avattiin vuonna 1945 ns. tilapäisenä rajanylityspaikkana rautatieliikenteelle. Vuonna 1988 käynnistyi myös matkustajaliikenne ja vuonna 1995 siitä tehtiin kansainvälinen rajanylityspaikka. Rajanylityspaikka toimii ympäri vuorokauden ja on Suomen neljänneksi vilkain Venäjän liikenteen raja-asema. Vuonna 2013 rajanylityspaikalla ylitettiin 1,6 miljoonan matkustajan raja. Rajanylittäjistä 44 % oli venäläisiä ja 55 % suomalaisia. Niirala ja Värtsilä tarvitsevat investointeja

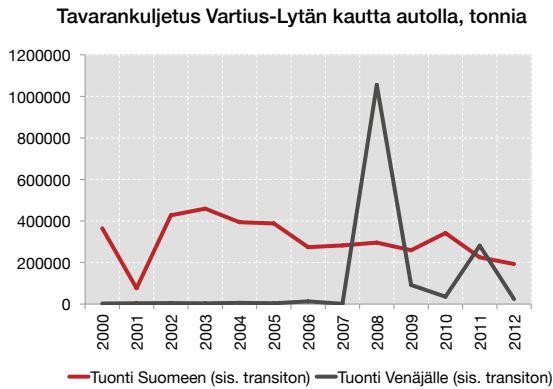
rajanylityspaikan logistiikkaan, niille johtavien teiden parantamiseen sekä Niiralan puolella rajavartioston ja tullin toimitiloihin sujuvan rajanylityskentteen turvaamiseksi.

Kuhmon ja Kostamuksen rajalla sijaitseva Vartius – Lyttä kansainvälinen rajanylityspaikka avattiin kansainväliselle rajaliikenteelle vuonna 1992. Rajanylityspaikka on avoinna päivittäin klo 7 - 21. Sen kautta kulkee maantie- ja rautatieliikennettä. Vuonna 2013 raja-asemalla rekisteröitiin reilut 507 000 rajanylitystä, joista noin 35 % oli suomalaisia ja noin 64 % venäläisiä. Kehitystarpeet rajanylityspaikalla liittyvät tavarajä- ja henkilöliikenteen edellyttämiin investointeihin, raskaan liikenteen kaistajärjestelyihin ja alueen palveluiden lisäämiseen.

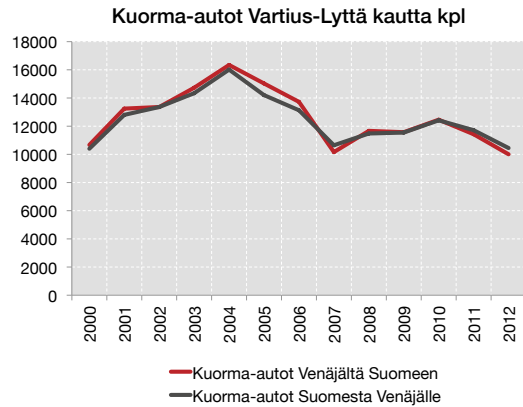
Kuusamo - Suoperä kansainvälinen rajanylityspaikka sijaitsee Kuusamon ja Louhen rajalla. Se avattiin tilapäiseksi rajanylityspaikaksi vuonna 1965. Kuusamo – Suoperän raja-aseman avauduttua kansainväliselle liikenteelle vuonna 2006, siitä tuli järjestyksessä yhdeksäs kansainväliselle liikenteelle avattu rajanylityspaikka Suomen ja Venäjän välisellä maarajalla. Rajanylityspaikka on auki päivittäin klo 8-20 ja sen kautta kulkee maantiliikennettä. Kuusamo - Suoperä rajanylityspaikalla ylitysten määrä on kasvanut tasaisesti. Vuonna 2013 rekisteröitiin yli 44 000 ylitystä, joista suomalaisten osuus oli 66 prosenttia ja venäläisten 33 prosenttia. Tieinfrastruktuurin parantaminen Venäjän puolella Louhen piirissä on edellytys rajanylitysten kasvulle sekä matkailun kehittymiselle molemmin puolin rajaa.

Tavoitteena on Syväoro-Parikkala rajanylityspaikan avaaminen kansainväliselle liikenteelle sekä pitkällä tähtäimellä kansainvälisen matkustajaliikenteen avaaminen muilla tilapäisillä rajanylityspaikoilla mm. Lieksan Inarissa.

Lähde: Tulli

Lähde: Tulli

6.2 Tiestö

Euregio Karelia alueen maantieliikenne yli rajan kulkee pääsääntöisesti Niirala-Värtsilän, Vartius-Lytän ja Kuusamo-Suoperän kansainvälisten rajanylityspaikkojen kautta. Suomen puolella raja-asemille johtavat tieyhteyden kuuluvat EU:n TEN-verkkoon (yleiseurooppalainen päätieverkko). Karjalan tasavallassa rajanylityspaikoille johtavat tiet ovat valta-teille yhdistyviä alueteitä. Karjalan tasavallan hallitus tekee töitä kyseisten teiden kunnon parantamiseksi: Sortavala-Värtsilä, Kostamus-Lyttä, Valtionraja-Kos-

tamus-Lietmajärvi-Tiksa-Kotškoma, Pääjärvi-Suoperä, Ihala-Raivio-Valtionraja. Yhteistyössä on toteutettu myös muita tiekunnostamishankkeita Kalevalan piirin ja Kostamuksen alueella.

Niiralan rajanylityspaikalle johtava valtatie 9 on Turusta Tampereen, Jyväskylän, Kuopion ja Joensuun kautta Tohmajärvelle johtava valtatie. Niiralan rajanylityspaikalle johtava tie on myös osa Sinistä tietä, joka kulkee Norjan Nesnasta Atlantin rannikolta Ruot-

Kartta 2

Euregio Karelia alueen infra

sin halki ja Merenkurkun yli edelleen Suomen poikki Tohmajärven Niiralaan ja sieltä Petroskoihin. Henkilö- ja tavaraliikenne valtatiellä 9 välillä Onkamo - Niirala on kasvanut merkittävästi rajanylitysliikenteen johdosta. Tietä ei ole mitoitettu ja rakennettu nykyisiin liikennemääriin, joten se tarvitsee perusparantamista, mahdollisesti uusia tielinjauksia ja lisäkaistoja.

Värtsilän raja-aseman yhdistää peruskorjattavalle federaation Sortavala-valtatielle (A121) ja siitä edelleen federaation Kola valtatielle (M18) alueellinen A-130 tie. Kyseinen A-130 tieosuus on 53 km pitkä ja kaipaa korjausta. Federaation A-121 tie kulkee Pietarista Käksälmen, Lahdenpohjan ja Sortavalan kautta Petroskoihin ja yhdistyy siellä M18 Kola tielle, josta on yhteydet Pietariin sekä Murmanskin kautta Norjan rajalle. Karjalan tasavalta on esittänyt Venäjän liikenneministeriölle Värtsilän rajanylityspaikka - Sortavala- Petroskoi välisen tieyhteyden liittämistä Eurooppa-teiden E-verkkoon. Värtsilä-Niiralan yhteys Sortavalan kautta Petroskoihin ja edelleen Kola-valtatielle on vahvistettu Venäjän liikennestrategiassa 2030.

Kantatie 89 Paltamosta Vartius-Lyttä - rajanylityspaikalle on osa EU:n ja Barentsin alueen liikenneyhteyttä Suomesta Luoteis-Venäjälle. Se yhdistää valtatie 22 ja 5 Luoteis-Venäjän tieverkkoon. Kantatie 89 on laajemmin katsottuna yhdessä valtatie 22 kanssa osa poikittaista koko Barentsin aluetta yhdistävää Barents Link liikennekäytävää, joka alkaa Norjan Narvikista ja kulkee Ruotsin Kiirunan kautta Haaparanta - Tornion raja-aseman läpi Oulun ja Vartiuksen kautta Kostamukseen ja edelleen Murmanskin valtatielle (M-18).

Lytän rajanylityspaikalta on maantieyhteys Kostamus-Lietmajärvi-Tikša-Kotškoma aluetien kautta federaation M-18 Kola tielle. Valtionraja-Kostamus-Lietmajärvi-Tikša-Kotškoma aluetietä kunnostetaan ja työt valmistuvat vuonna 2020.

Vuonna 2008 hyväksytyssä Venäjän liikennestrategiassa 2030 on uutena Arkangelin ja Murmanskin tien yhdistävä kantatien tasoinen valtatie Onegosta Kotskomaan. Sen avulla Arkangelin suunnan maantieliikenne yhdistyy M-18 Kola-valtatiehen, Lietmajärven kautta Kostamukseen ja edelleen Vartiuksen kautta Suomeen.

Maantie 866 on Kuusamon rajanylityspaikan kautta Venäjälle johtava tie. Tieyhteyttä on parannettu useissa eri jaksoissa vuodesta 1995 lähtien. Suoperän rajanylityspaikalle johtaa huonokuntoinen Louhi-Suoperä (A-136) tie, joka on 164 km. Tie yhdistää rajanylityspaikan federaation M-18 Kola tielle. Raskaan liikenteen kuljetukset ovat vähentyneet Kuusamo-Suoperä rajanylityspaikalla 2000 -luvulla. Transitoliikennettä rajanylityspaikan kautta ei ole. Henkilöliikenteen mää-

rä on samanaikaisesti kasvanut.

Louhi-Suoperä (A-136) tien kunnostaminen on nähty edellytyksenä Kuusamo-Suoperä rajanylityspaikan rajanylitysten kasvulle sekä matkailun kehittymiselle molemmin puolin rajaa. Sen kunnostaminen on aloitettu Karelia ENPI CBC -ohjelman rahoittaman investointihankkeen avulla.

Parikkala-Syväoron tilapäiselle rajanylityspaikalla johdettava Ihala-Raivio-valtionraja-tie on 28 km pitkä sotatie. Tieltä on yhteys Sortavalan A-121 valtatielle. Vuonna 2012 allekirjoitettiin sopimus Karelia ENPI CBC-ohjelman kanssa Ihala-Raivio-tien osuuden 0-14 km kunnostamisen osittaisesta rahoituksesta ohjelman kautta. Lisäksi samana vuonna allekirjoitettiin Kaakkois-Suomi-Venäjä ENPI-ohjelman kanssa sopimus tien Ihala-Raivio-valtionraja osittaisesta kunnostuksesta (14 -28km) ohjelman rahoituksella.

Karjalan tasavalta on läpikulkualueita. Tasavallan laaja liikenneverkosto liittyy alueen Keski- ja Itä-Venäjään. Sen läpi kulkee tärkeitä valtateitä, jotka yhdistävät Venäjän kehittyneitä teollisuusalueita Murmanskin jäätömään satamaan ja Suomen kautta Eurooppaan. Liikenteen kehittäminen alueella tapahtuu ensisijaisesti kansainvälisten liikennekäytävien kautta, jotka tulevat tulevaisuudessa kuulumaan Eurooppalaisaasialaisen tiejärjestelmän Belkomurin haaraan (Vianmeri-Komi-Ural).

Karjalan tasavallan linja-autoliikenne käsittää 120 pirienvälistä ja 10 alueidenvälistä reittiä. Liikennettä tullaan kehittämään kysynnän ja teiden kunnossapidon edellytysten mukaisesti. Lupaavimpina reitteinä pidetään Karjalan tasavallan ja Leningradin, Vologdan, Murmanskin ja Arkangelin alueiden välisiä yhteyksiä sekä Suomeen vievää linja-autoliikennettä. Elokuussa 2013 alkoi säännöllinen linja-autoliikenne Joensuun ja Petroskoin välillä. Vuonna 2014 yhteyksiä lisättiin päivittäisiksi.

6.3 Rautatieyhteydet

Rautatieliikenne on yksi Euregio Karelian kehityksen tärkeimmistä tekijöistä, sillä rautateillä kulkee 90 prosenttia alueen tavarakuljetuksista. Alueen rautatieverkosto on pituudeltaan 2 100 km. Karjalan tasavallan läpi kulkee Lokakuun rautateiden yhteydet Murmanskiin, Pietariin ja Arkangeliin.

Euregio Karelia alueen rautatieyhteydet Suomen ja Venäjän välillä kulkevat Vartius-Kivijärvi ja Niirala-Värtsilä rajanylityspaikkojen kautta. Tavaraliikenne kulkee molempien rajanylityspaikkojen kautta, mutta säännöllistä henkilöjunaliikennettä ei toistaiseksi ole.

Joensuu-Petroskoi välillä on toteutettu muutamia tilausmatkustajajunia.

Tavaraliikenne Vartius-Kivijärven kautta on lisääntynyt 2000 -luvulla. Merkittävä osa kuljetuksista on transi- tokuljetuksia ja Vartius onkin Venäjältä Suomeen tu- levan rautatieliikenteen toiseksi vilkkain transitoliiken- teen rajanylityspaikka Vainikkalan jälkeen. Vuonna 2013 Vartius-Kivijärven liikenne kaksinkertaistui ylit- täen viiden ja puolen miljoonan tonnin rajan. Kulje- tuksista 90 % on transitona kulkevaa Kostamuksen rautamalmia Kokkolan Ykspihlajan satamaan.

Niirala-Värtsilän tavaraliikenne rautateitse Suomesta Venäjälle on pysynyt suhteellisen tasaisena 2000-lu- vulla. Venäjältä Suomeen tuonti sen sijaan laski voi- makkaasti vuosina 2005–2009 Venäjän asettamien puutullien osittaisen vaikutuksen vuoksi. Tuonnin odo- tetaan elyvän Venäjän WTO-jäsenyyden myötä.

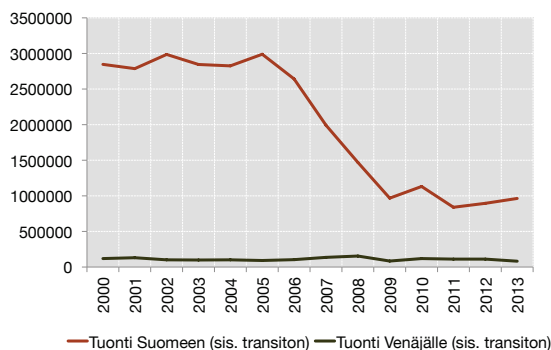
Luoteis-Venäjän talouden kasvu luo edellytykset rau- tatieliikenteen kasvulle, sillä alueen elinkeino- ja tuo- tantoelämän edellyttämä liikenne nojautuu pääasial- lisesti rautateihin. Luoteis-Venäjän kuljetusyhteydet hoidetaan pääsääntöisesti Pietarin kautta. Itämeren satamien rajallisen satamakapasiteetin vuoksi teolli- suus etsii nopeampia ja taloudellisesti edullisempia kuljetusväyliä Eurooppaan ja Amerikkaan. Tämä luo mahdollisuuksia Euregio Karelia alueen reittivaihto- ehdoille Vartius-Kivijärven ja Niirala-Värtsilän kautta.

Vartiuksen rata on osa koko Barentsin aluetta yhdis- tävää Barents Link liikennekäytävää, joka alkaa Nor- jan Narvikosta, kulkee Ruotsin Kiirunan kautta Haa- parantaan ja edelleen Oulun kautta Vartiukseen ja Kostamukseen ja sieltä Lietmajärvi - Kotshkoma -ra- taa myöten Murmannin radalle ja edelleen Arkangeliin saakka. Lietmajärvi-Kotshkoma radan säännöllinen käyttöönnotto sisältyy Venäjän federaation rautatieli- kenteen kehittämisstrategiaan vuoteen 2030 samoin kuin Belomorskin ja Kemin asemien peruskorjaus ja Volhovstroi-Petroskoi-Murmansk radan tavarakulje- tuskapasiteetin lisääminen, vrt. liite 4. Näiden hank- keiden toteuttaminen mahdollistaa Venäjä-Suomi ja Karjalan tasavalta-Murmanski yhteyksien kantoky- vyn lisäämisen Karjalan tasavallassa.

Niirala-Värtsilä rajanylityspaikan kautta on suunnit- teilla kuljetuskäytävä Skandinaviasta Rauman sata- man ja Niiralan kautta Venäjälle. Tätä kuljetuskäytä- vää hyödyntämällä voitaisiin lisätä rautatiekuljetuksia Niirala-Värtsilän kautta ja siten purkaa etelämpänä si- jaitsevien rajanylityspaikkojen jonoja.

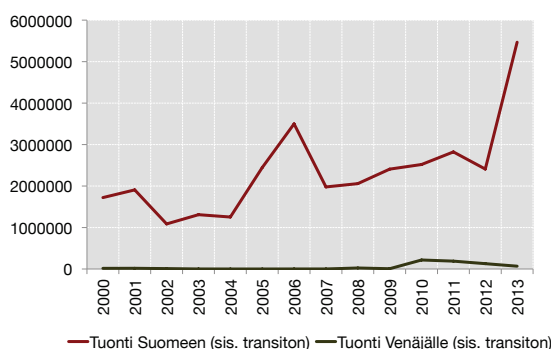
Niirala-Värtsilä ja Vartius-Kivijärvi rajanylityspaikkojen tavaraliikenteen kehittämistä jarruttaa konttiliikenteen

Tavarankuljetus Niirala-Värtsilän kautta junalla, tonnia

Lähde: Suomen tullit

Tavarankuljetus Vartius-Lytän kautta junalla, tonnia

Lähde: Suomen tullit

puuttuminen lukuun ottamatta kertaluonteiset poik- keukset. Euregio Karelian hallitus on nostanut yhteisessä kommunikassaan esille (1.12.2010), että Niirala-Värtsilä ja Vartius-Lytän, Kivijärvi kansainvä- listen rajanylityspaikkojen erikoistumisaloihin tulisi li- sätä konttikuljetukset ja elintarvikkeiden kuljetukset. Tämä tulisi kirjata Suomen ja Venäjän väliseen yh- dysliikennesopimukseen.

6.4 Lentoyhteydet

Euregio Karelia yhteistyöalueella on viisi kansainvä- listä lentokenttää: Joensuun, Kajaanin, Kuusamon, Petroskoin ja Oulun kentät. Joensuusta, Kajaanista, Kuusamosta ja Oulusta on säännölliset lentoyhtey- det Helsinkiin sekä ulkomaan charter-lentoja tilauk- sesta. Oulusta lentää vuorokone Tukholmaan. Lisäksi kentältä on viikoittaiset reittilennot Antalyaan ja Ali- canteen. Petroskoin lentokentältä on matkustajalen- toyhteydet Moskovaan ja Pietariin.

Matkustajamäärät ovat laskeneet voimakkaasti Eure- gio Karelian Suomen puoleisilla lentoasemilla. Joen- suun, Kajaanin ja Kuusamon tavoitteena on säilyttää säännölliset lentoyhteydet Helsinkiin. Oulun lentoken- tästä on tavoitteena kehittää kauttakululentokenttä.

Karjalan tasavallan tavoitteena on Petroskoin lentokentän kapasiteetin kasvattaminen ja uusien matkustajalentoyhteyksien avaaminen. Tällä hetkellä korjataan ja modernisoidaan lentokenttäkokonaisuutta. Säännöllisten yhteyksien Moskova-Petroskoi, Pietari-Petroskoi-Helsinki, Petroskoi-Kostamus-Petroskoi ja Petroskoi-Puutosi toivotaan säilyvän.

Petroskoin ja Helsingin välinen lentoyhteys on ollut ajoittain toiminnassa. Välillä lentoyhteyteen kuului myös välilasku Joensuussa. Suomen ja Venäjän uusi lentoliikennesopimus poisti Finnairin ja Aeroflotin yksinoikeuden hoitaa Suomen ja Venäjän välistä lentoliikennettä ja mahdollistaa siten uusien lentoyhtiöiden mukaan tulon sekä uusien reittien avaamisen.

6.5 Vesiliikenne

Karjalan tasavallassa on erityisen laaja järvien, jokien ja kanaalinen muodostama kuljetusverkosto, jonka kautta alueelta on vesiliikenneyhteydet Vienanmerelle, Itämerelle, Kaspianmerelle, Mustalle merelle ja Välimerelle. Tasavallan alueella kulkee Vienanmeren ja Itämeren yhdistävä Ääninen-Syväri-Laatokka kanava, jonka kautta kuljetetaan Karjalan tasavallan tavaraliikennettä. Petroskoista on matkustajalaivayhteys Kizhin saarelle. Karjalan tasavallan vesiliikenteen infrastruktuurin kehittämisen tulevaisuuden näkyminä ovat uuden kaupallisen syvämerisataman rakentaminen Belomorskiin sekä merisataman rakentaminen Vienan Kemiin.

Suomen puolella Joensuun ja Kiteen sisävesisatamista on yhteydet merille. Suomen suurin, yhtenäinen ja

kulkukelpoisin sisävesistö Vuoksen vesistö (Saimaan järviolue) laskee Vuoksen kautta Laatokkaan. Vesistö ulottuu Lappeenrannasta ja Imatralta Savonlinnan kautta Varkauteen, Kuopioon ja Joensuuhun sekä latvareitit mukaan ottaen aina Iisalmeen ja Nurmekseen saakka. Saimaan järviolueen kautta voi liikennöidä jopa 2500 tonnin lastauskykyiset alukset Itä-Suomen sisävesiltä Venäjän sisävesien sekä Euroopan rannikon sekä Keski-Euroopan satamiin. Suomen puoleisella alueella sijaitsee myös kolme merisatamaa (Oulu, Raahe, Kalajoki), joista on liikenneyhteydet ympäri vuoden kansainvälisiin satamiin.

6.6 Tietoliikenne

Euregio Karelian alueen tietoliikennettä kehitetään systemaattisesti. Suomen puolella on käynnissä kansallinen hanke, jonka tarkoituksena on varmistaa nopean laajakaistaverkon rakentaminen alueilla, joille kaupallinen tarjonta ei toteudu. Päämäärä on, että vuoden 2015 loppuun mennessä yli 99 prosentilla käyttäjistä on saatavilla 100 megan laajakaistayhteys enintään kahden kilometrin etäisyydellä asuinpaikasta. Valtio on varannut tietoliikenneyhteyksien parantamiseen 66 miljoonaa euroa ja EU 25 miljoonaa euroa. Valtioneuvosto haluaa näillä toimenpiteillä parantaa ja tasa-arvoistaa asukkaiden palveluja ja kohentaa tietoyhteiskuntaa.

Euregio Karelian alueella on ollut vuodesta 2007 saakka myös rajan yli menevä valokaapeliyhteys Kuhmon Vartiuksen ja Kostamuksen välillä. Kaapeli on kaikkiaan toinen yhteys Suomen ja Venäjän välillä.

7 Euregio Karelian kansainvälinen toimintaympäristö

7.1 Euroopan unioni ja Venäjän federaatio

Venäjä ja Euroopan unioni ovat määritelleet suhteensa strategiseksi kumppanuudeksi, josta molemmat osapuolet hyötyvät. EU:n ja Venäjän yhteistyö on tärkeää poliittisen, sosiaalisen ja taloudellisen vakauden edistämiseksi sekä alueellisesti että globaalisti. Yhteistyön moottorina on taloudellinen yhteistyö. Kauppasuhteet ovat tiiviit: EU on Venäjän suurin ja Venäjä EU:n kolmanneksi suurin kauppakumppani.

Euroopan unionin ja Venäjän suhteita on säännelty vuonna 1997 allekirjoitettu kumppanuus- ja yhteistyösopimus (PCA, Partnership and Cooperation Agreement). PCA-sopimuksen kymmenvuotinen voimassaoloaika päättyi vuonna 2007, mutta sen voimassaoloaika jatkuu automaattisesti, ellei sopimusta irtisanota. Sopimuksen tavoitteena on siteiden vahvistaminen politiikan, kaupan, talouden ja kulttuurin aloilla. PCA-sopimuksen säännökset koskevat laajalti eri politiikanaloja, esimerkiksi poliittista vuoropuhelua, tavaroiden ja palvelujen kauppaa, liike-elämää ja sijoittamista, rahoitusalan ja oikeusalan yhteistyötä, tieteitä ja tekniikkaa, koulutusta ja opiskelua, energia-alaa, yhteistyötä ydinvoiman ja avaruusteknologian aloilla, ympäristöä, liikennettä ja kulttuuria.

EU ja Venäjä sopivat vuonna 2008 aloittavansa neuvottelut uudesta sopimuksesta, jolla korvataan olemassa oleva PCA-sopimus. Uudessa sopimuksessa otetaan huomioon ne poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset muutokset, jotka EU:ssa ja Venäjällä ovat tapahtuneet, sen jälkeen kun PCA-sopimus tuli voimaan vuonna 1997. Uuden sopimuksen tavoitteena on luoda EU:n ja Venäjän suhteille kestävä ja monipuoliset puitteet, jotka perustuvat yhteisten arvojen kunnioittamiseen ja jotka toimivat suhteiden perustana tulevaisuudessa. Uutta sopimusta koskevat neuvottelut ovat edenneet useilla aloilla hyvin.

Käytännössä EU:n ja Venäjän suhteita kehitetään neljällä yhteistyöalueella: yhteinen talousalue (mukaan lukien ympäristöasiat), yhteinen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue, ulkoisen turvallisuuden yhteistyöalue ja yhteinen tutkimuksen ja koulutuksen alue (sisältäen myös kulttuuriasiat).

1 Yhteinen talousalue

EU:n ja Venäjän yhteisen talousalueen tavoitteena on luoda avoimet ja integroituneet markkinat tehostamaan investointeja ja kaupankäyntiä sekä helpottamaan yritysten toimintamahdollisuuksia. Yhteiseen talousalueeseen liittyvät myös energiayhteistyö, yleiseurooppalaiset liikenneverkostot, tietoliikenne sekä työskentely ympäristöongelmien kuten ilmansaasteiden ja merialueiden saastumisen vähentämiseksi. Tavoitetta edistetään mm. kaupan esteiden poistamisella ja säännöksiä yhdenmukaistamisella. Venäjän liittyminen Maailman kauppajärjestö WTO:hon kesällä 2012 oli tärkeä edistysaskel EU:n ja Venäjän välisten taloudellisten suhteiden kehittämisen kannalta.

2 Yhteinen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue

EU:n ja Venäjän tavoitteena on helpottaa ihmisten liikkumista. Yhteisenä pitkän tähtäimen tavoitteena on viisumivapaus. Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden politiikka-alueelle kuuluu myös yhteistyö esimerkiksi terrorismin, laittoman maahanmuuton sekä huumeiden salakuljetuksen estämiseksi.

3 Ulkoisen turvallisuuden yhteistyöalue

Ulkoisen turvallisuuden yhteistyöalue tähtää ulkopoliittikan ja turvallisuuskysymysten yhteistyön tehostamiseen. Yhteistyö tällä alalla perustuu pääasiassa monenkeskisiin sopimuksiin ja painottaa kansainvälisten järjestöjen kuten YK:n, ETYJ:in ja Euroopan neuvoston merkitystä. EU:n ja Venäjän yhteistyö konfliktien ehkäisyssä, kriisinhallinnassa ja välikohtausten jälkeisessä jälleenrakentamisessa on tärkeää erityisesti yhteisillä naapurialueilla.

4 Yhteinen tutkimuksen, koulutuksen ja kulttuurin alue

Tavoitteena on vahvistaa paitsi yhteisiä taloudellisia resursseja myös koulutus- ja tiedeyhteisöjen keskinäisiä siteitä sekä ihmisten keskinäistä ymmärrystä.

7.2 Pohjoinen ulottuvuus

Pohjoinen ulottuvuus toimi vuodesta 1997 vuoteen 2006 EU:n politiikkana, jonka tarkoituksena oli rajat ylittävän yhteistyön kehittäminen EU:n jäsenmaissa. Suomen aloitteesta Pohjoisen ulottuvuuden poli-

tiikka uudistettiin vuonna 2006 neljän tasa-arvoisen kumppanin (EU, Venäjä, Norja ja Islanti) yhteiseksi politiikaksi.

Maantieteellisesti pohjoisen ulottuvuuden alue kattaa Luoteis-Venäjän, Itämeren ja arktiset alueet, mukaan lukien Barentsin alue. Yhdysvallat ja Kanada ovat pohjoisen ulottuvuuden tarkkailijamaita. Pohjoisen ulottuvuuden tavoitteena on käytännön yhteistyön avulla tukea vakautta, hyvinvointia ja kestävästä kehitystä alueella.

Pohjoinen ulottuvuus on väline Euroopan unionin ja Venäjän yhteistyön toimeenpanemiseksi sovitulla yhteistyöaloilla, kuten ympäristö ja ydinturva tai sosiaali- ja terveystieteet. Pohjoinen ulottuvuus kiinnittää huomiota myös pohjoisten alueiden erityiskysymyksiin, kuten haavoittuva arktinen ympäristö ja alkupe- räiskansoihin liittyvät kysymykset.

Pohjoisen ulottuvuuden yhteistyömuotona on kumppanuusmalli. Pohjoisen ulottuvuuden puitteissa toimii neljä kumppanuutta: ympäristökumppanuus, sosiaali- ja terveystieteiden kumppanuus, liikenne- ja logistiikkakumppanuus sekä kulttuurikumppanuus. Pohjoisen ulottuvuuden rakenteisiin liittyen on käynnistetty myös kaksi uutta aloitetta: Pohjoisen ulottuvuuden instituutti ja Pohjoisen ulottuvuuden yrittäjäneuvosto.

Rahoitusperiaatteena Pohjoisessa ulottuvuudessa on yhteisrahoitus, joka korostaa tavoitetta tasa-arvoisten toimijoiden yhteistyöstä. Rahoitus tulee kumppanuusmaiden lisäksi EU:n rahoitusinstrumenteista ja -ohjelmista, kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta, alue- tason toimijoilta sekä yksityiseltä sektorilta.

7.3 Suomen ja Venäjän kahdenvälinen yhteistyö

Suomi ja Venäjä harjoittivat lähialueyhteistyötä vuoteen 2012 saakka maiden välillä vuonna 1992 allekirjoitetun sopimuksen mukaisesti. Lähialueyhteistyö keskittyi Luoteis-Venäjälle, erityisesti Murmanskin alueelle, Karjalan tasavaltaan, Leningradin alueelle ja Pietariin. Suomi osoitti vuosina 1990–2012 noin 326 miljoonaa euroa Venäjän kanssa toteutettaviin yhteishankkeisiin. Karjalan tasavallassa toimi vuosittain 30-50 Suomen ministeriöiden hallinnoimaa lähialueyhteistyöhanketta. Rahoitusta Karjalaan kohdistui näiden kautta noin 44 miljoonaa euroa. Karjalan tasavalta oli mukana myös useissa eri alueiden yh-

teishankkeissa. Lähialueyhteistyöhankkeita toteuttivat myös kansalaisjärjestöt: näistä hankkeista suurin osa kohdistui Karjalan tasavaltaan.

Suomi ja Venäjä uudistivat lähialueyhteistyötään allekirjoittamalla 13.4.2012 uuden maiden välisen rajat ylittävän yhteistyön puitesopimuksen. Sopimuksen tavoitteena on edistää alueiden kehittämistä rajan molemmilla puolilla. Yhteistyömuotoja ajanmukaistetaan ja kehitetään tasavertaiseen kumppanuuteen perustuen. Sopimus tukee Suomen ja Venäjän raja-alueilla toteutettavien raja-alueyhteistyöohjelmien eli ENPI CBC -ohjelmien toimeenpanoa. Sopimuksella on tarkoitus luoda suotuisa ympäristö myös tulevan rahoituskauden 2014–2020 ENI CBC -ohjelmien toiminnalle.

Sopimuksella ei luotu uusia rahoitusmekanismeja. Rahoituslähteinä aluetason rajat ylittävälle hankkeille käytetään ENPI CBC ja ENI CBC -ohjelmia sekä muita mahdollisia EU-lähteitä, kansainvälisten rahoituslaitosten rahoitusta sekä keskus- ja aluehallinnon budjettirahoitusta.

7.4 EU:n rajanylittävän yhteistyön rahoitusohjelmat vuosina 1995–2013

Euroopan unionin ja Venäjän federaation yhteistyön yhtenä tavoitteena on alueellisen ja rajat ylittävän yhteistyön kehittäminen. Euregio Karelia alueen ensimmäistä rajanylittävän yhteistyön kehittämisohjelmaa Interreg II A Karjalaa toteutettiin vuosina 1995–1999. Ohjelma-alueeseen kuuluivat Kainuu, Pohjois-Karjala ja Pohjois-Pohjanmaa (ns. Interreg alueet). Ohjelman rahoituskehys oli noin 28 miljoonaa euroa (166 milj. Suomen markkaa). Ohjelmasta hyväksyttiin yhteensä 226 hanketta, joiden puitteissa Interreg maakuntien ja Karjalan tasavallan kanssakäyminen ja yhteistyö tiivistyi ja laajeni monille yhteiskunnan sektoreille.

OHJELMA	RAHOITUS MILJ. €	HANKKEIDEN LKM
Interreg II A Karjala	27,9	226
TACIS CBC	37	56
Interreg III A Karjala/ Euregio Karelia Naapuruuusohjelma	57,7	200 Interreg 20 Tacis
Karelia ENPI CBC ohjelma	46,4	65

Ohjelmakaudesta saatujen kokemusten perusteella aloitettiin myös strategisen ja poliittisen tason yhteistyö suomalaisten maakuntien ja Karjalan tasavallan välillä perustamalla Euregio Karelia yhteistyöfoorumi vuonna 2000.

Vuonna 2000 aloitettiin Interreg III A Karjala -ohjelman toteuttaminen samalla ohjelma-alueella. Interreg-toimintaan EU:n ulkorajoilla liittyi kuitenkin varojen käyttöön kytkeytyviä rajoituksia, sillä Interreg-varojen käyttö ei ollut mahdollista EU:n ulkopuolella. Toimintaan Venäjän puolella oli rakennettu omat ohjelmansa kuten aluetason näkökulmaan perustuva TACIS CBC -ohjelma. TACIS CBC hankkeita toteutettiin Karjalan tasavallassa vuodesta 1996 alkaen kaikkiaan 56 kappaletta yhteensä 37 miljoonalla eurolla. Käytännössä nämä ohjelmat eivät kuitenkaan kohdanneet hallinnollisesti eivätkä sisällöllisesti ja rajan molemmilla puolin toteutettavien yhteishankkeiden käynnistäminen oli vaikeaa. Näiden ongelmien pohjalta luotiin Naapurisuusohjelmat, joissa Interreg ja TACIS rahoitusinstrumenttien hankevalintaprosessit yhdistettiin. Euregio Karelia naapurisuusohjelma jatkoi Interreg III A Karjala -ohjelmassa käynnistettyä työtä vuonna 2005. Interreg III A Karjala/ Euregio Karelia naapurisuusohjelmilla tuettiin rajat ylittävää taloudellista ja sosiaalista yhteistyötä ohjelma-alueella. Ohjelmista tehtiin kaikkiaan 200 myönteistä päätöstä Interreg-hankkeil-

le ja 20 rahoitus sopimusta TACIS-hankkeille. Ohjelmien yhteenlaskettu rahoituskehys oli noin 58 miljoonaa euroa.

Ohjelmakaudella 2007–2013 Euregio Karelia alueella toteutetaan ensimmäistä aidosti rajanylittävää yhteistyöohjelmaa, Karelia ENPI CBC -ohjelmaa. ENPI CBC -ohjelmat ovat keskeisiä rajat ylittävän yhteistyön kehittämisen välineitä EU:n ja Venäjän välillä. Ohjelmia rahoitetaan EU:n eurooppalaisen naapurisuuden ja kumppanuuden rahoitusvälineestä (ENPI), Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) sekä ohjelmiin osallistuvien maiden kansallisista määrärahoista. Ohjelmien tarkoituksena on edistää taloudellista ja sosiaalista kehitystä raja-alueilla, selvittää ympäristöön, terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ongelmia sekä kannustaa ihmisiä rajat ylittävään kanssakäymiseen. Ohjelmat kohdistuvat tukikelpoisiin alueisiin molemmin puolin rajaa ja niiden hallinnointi perustuu niihin osallistuvien maiden tasa-arvoon ja kumppanuuteen sekä alueiden lähtökohtiin ja tarpeisiin.

Karelia ENPI CBC -ohjelman rahoituskehys on reilut 46 miljoonaa euroa. Ohjelman vaikuttavuutta on lisätty temaattisuuden avulla: ohjelmaan on valittu ohjelma-alueen kannalta keskeisiä teemoja, joiden ympärille hakukierrokset on rakennettu. Näin on saatu liikkeelle laajoja kokonaisuuksia, jotka koostuvat

Kartta 3 Suomen, Venäjän, Ruotsin ja Norjan väliset ENPI CBC -ohjelmat

useista toisiaan tukevista hankkeista. Hankkeiden ohjattavuus on parantunut ja on voitu välttää päällekkäisyyksiä. Teemahakukierrosten aiheina ovat olleet matkailu, metsä ja energia, kulttuuri, hyvinvointi sekä luonnonvarojen kestävä käyttö. Ohjelmasta on rahoitettu kaikkiaan 66 hanketta, joista viisi on suuria investointihankkeita (LSP). LSP hankkeisiin käytettiin 13,9 miljoonaa euroa.

Euregio Karelialla on ollut perustamisestaan saakka rooli alueensa rajat ylittävien EU-ohjelmien toteutuksessa. Euregio Karelian ylin päättävä elin hallitus on toiminut ohjelmien strategisena suunnannäyttäjänä antamalla ohjelmien seurantakomiteoille suosituksia ja näkemyksiä yhteistyön suunnasta, todellisista tarpeista ja tärkeistä temaattisista kysymyksistä. Näin on vahvistettu koko ohjelma-alueella koskevaa pitkänaikavälin strategista suunnittelua. Euregio Karelian strateginen rooli ohjelmien toteuttamisessa on määritelty sekä Interreg III A Karjalan, Euregio Karelia naapurisuusohjelman että Karelia ENPI CBC -ohjelman ohjelma-asiakirjoissa.

7.5 ENI CBC -ohjelmat

Tulevalla ohjelmakaudella 2014–2020 Suomen ja Venäjän rajalla tullaan toteuttamaan EU:n ja Venäjän välisiä ENI CBC -ohjelmia. Euregio Karelian hallitus antoi 19.12.2012 pidetyssä kokouksessaan tuensa, että myös tulevassa Karelia CBC 2014–2020 -ohjelmassa on temaattinen lähestymistapa. Euregio Karelian strategista roolia alueensa rajat ylittävien yhteistyöohjelmien toteuttamisessa on tarkoitettu jatkaa myös tulevassa Karelia CBC 2014–2020 -ohjelmassa.

Karelia CBC – ohjelman valmistelu on käynnistynyt yhteistyössä alue- ja keskusviranomaisten kanssa vuonna 2013. Ohjelma luovutetaan komissiolle 2014. Ohjelman toteuttaminen pyritään käynnistämään 2015. Ohjelman tavoitteet tukevat Euregio Karelian toiminnassa määriteltyjä tavoitteita. Näitä ovat yritys-yhteistyö ja pk-yritystoiminnan kehittäminen, ympäristö ja uusiutuvien energiavarojen hyödyntäminen, hyvinvointi- ja kulttuuriyhteistyö sekä rajaliikenteen kehittäminen. Näillä tavoitteilla konkretisoidaan Euregio Karelian asettamia yleisiä kehittämistehtäviä, ja niitä rahoitetaan CBC- ohjelmasta.

7.6 Yhteistoiminta kansainvälisten organisaatioiden ja verkostojen kanssa

AEBR - Euroopan raja-alueiden liitto

Euroopan raja-alueiden liitto AEBR perustettiin vuonna 1971 lisäämään ja koordinoimaan eurooppalaisten raja-alueiden välistä yhteistyötä. Tällä hetkellä järjestössä on jäsenenä lähes 100 raja-alueita. Euregio Karelia liittyi Euroopan raja-alueiden liiton jäseneksi vuonna 2001. Osallistuminen liiton tapahtumiin on vahvistanut Euregio Karelian kansainvälistä imagoa euregioalueena. Verkoston kautta on myös tehty raja-alueeseen liittyvää edunvalvontaa EU:n suuntaan.

Barents-yhteistyö

Barents -yhteistyö on osa Euroopan Unionin Pohjoiseen ulottuvuuteen liittyvää yhteistyötä. Yhteistyön tarkoituksena on tukea ja kehittää alueellista yhteistyötä Suomen, Ruotsin, Norjan ja Luoteis-Venäjän pohjoisimpien alueiden kesken. Yhteistyötä toteutetaan sekä valtioiden tasolla että aluetasolla, mukana olevien maiden aluehallintoviranomaisten kesken. Yhteistyöhön kuuluu kaikkiaan 13 aluetta, Euregio Karelian alueelta Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu ja Karjalan tasavalta. Pohjois-Karjala on mukana tarkkailijajäsenenä. Euregio Karelian tavoitteena on, että Pohjois-Karjalasta tulee Barentsin alueneuvoston varsinainen jäsen.

Yhteistyön päätavoitteena on alueen kestävä kehitys. Barents-yhteistyö edistää ihmisten välistä yhteistyötä, talouden kehittymistä ja luo edellytyksiä monenlaiselle alueiden väliselle yhteistyölle. Euroopan pohjoisten alueiden toimintaan liittyviä kysymyksiä, menestymisen mahdollisuuksia ja kehitys- ja politiikka-asioita tuodaan esille Barents-yhteistyön kautta. Keskeisenä tavoitteena on mm. Barentsin alueen saavutettavuuden ja elinvoimaisuuden parantaminen.

Keskustelua käydään erityisesti EU:n ja Venäjän federaation suuntaan. Monenkeskisten suhteiden merkitys kasvaa EU:n yhdentymiskehityksen ja Venäjän

Kartta 4 Barentsin euroarktinen alue

nousun myötä. Vaikuttaminen edellyttää yhä enemmän ns. kriittistä massaa ja Barentsin alue- ja valtiotason edunajon merkitys korostuu. Tulevaisuudessa Barents yhteistyö kuuluu merkittävänä osana EU:n Pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelman tavoitteiden toteuttamiseen.

Barentsin euroarktinen neuvosto (Barents Euro-Arctic Council, BEAC) on foorumi valtioiden väliselle yhteistyölle ja Barentsin alueneuvoston (Barents Regional Council, BRC) kautta toteutetaan alueiden välistä yhteistyötä.

Barents-työtä tehdään seuraavilla neljällä kumppanuuden osa-alueella: teollisuus ja talous, korkeakoulutus ja tutkimus, ympäristö ja kestävä kehitys, sekä liikenne ja logistiikka.

EU:n lisäksi tärkeimpiä avaintahoja Barents-hankkeiden suunnittelussa ovat pohjoismaiset rahoitusinstitiutiot: kuten Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD), Pohjoismaiden investointipankin (NIB) ja Pohjoismaisen ympäristörahoitusyhtiön (NEFCO) ja Euroopan investointipankin (EIB).

Linkki lisätietoihin www.beac.st.

NEEBOR - The Network on Eastern External Border Regions

NEEBOR-verkosto (Network of Eastern External Border Regions) on vuonna 2005 perustettu Euroopan itäisten ulkoraja-alueiden verkosto, johon kuuluu 35 jäsentä 12 Euroopan unionin jäsenvaltiosta sekä Norjasta. EU -maista mukana alueita on Suomesta, Virosta, Latviasta, Liettuaasta, Puolasta, Slovakiasta, Unkarista, Romaniasta, Bulgariasta, Kreikasta ja Kyprokselta.

NEEBOR-verkoston tarkoituksena on vahvistaa alueiden välistä yhteistyöverkosta, parantaa itäisten ulkoraja-alueiden näkyvyyttä, lisätä ymmärrystä kyseisistä alueista Euroopan laajuisesti ja siten edistää niiden olosuhteiden parempaa huomioimista Euroopan unionin toiminnassa. Tavoitteisiin pyritään yhteisen edunvalvonnan ja hanketoiminnan keinoin. Kainuu, Pohjois-Karjala sekä Pohjois-Pohjanmaa ovat NEEBOR-verkoston jäseniä ja ovat tehneet mm. rajat ylittäviin EU-ohjelmiin liittyvää edunvalvontaa verkoston kautta.

Liitteet

Liite 1 Euregio Karelian kommunikea

Euregio Karelian hallitus Suomessa, Kajaanissa 1. joulukuuta 2010

Kommunikea

Euregio Karelian hallitus pidettiin 1. joulukuuta 2010 Kajaanissa, Suomessa.

Karjalan tasavallan (Venäjän federaatio) sekä Pohjois-Karjalan, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliittojen (Suomen tasavalta) johtajat ja maakuntapoliitikot osallistuivat istuntoon, jossa oli läsnä myös Venäjän ja Suomen ulkoasiainministeriöiden asiantuntijoita, Venäjän Suomen-kaupallisen edustuston edustaja sekä muita asiantuntijoita.

Johdanto:

1. Euregio Karelian hallitus toteaa, että 24. helmikuuta 2000 allekirjoitetussa Euregio Karelian perustamissopimuksessa mainitut Karjalan tasavallan sekä Pohjois-Karjalan, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliittojen yhteistyön periaatteet ja tavoitteet ovat yhä ajankohtaisia. Hallitus myös toteaa, että yhteistoiminnan avulla tavoitellaan henkilöiden ja tavaroiden rajanylityksen helpottamista yksinkertaistamalla rajamuodollisuuksia, hyvinvoinnin parantamista kehittämällä lähialueiden elinkeinoelämää, paikallisten ympäristöongelmien ratkaisemista sekä rajat ylittävän yhteistyön kehittämistä matkailun ja kulttuurin alalla.
2. Euregio Karelian hallitus ottaa tyytyväisenä vastaan uudistetun ja sisällöltään laajemman Pohjoisen ulottuvuuden Venäjän, EU:n, Norjan ja Islannin yhteisenä politiikkana. Hallitus ehdottaa, että Euregio Karelia otetaan mukaan pohjoisessa ulottuvuuden kumppanuusohjelmissa alueiden välisen yhteistyön pilottialueeksi.
3. Euregio Karelian hallitus toteaa tyytyväisenä, että on käynnistetty Venäjän ja EU:n raja-alueyhteistyön Karjala-ohjelma Eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden rahoitusvälineenä (ENPI Karelia), ja kääntyy Venäjän federaation valtiovarainministeriön puoleen pyynnöllä viedä lähiaikoina päätökseen Venäjän rahoitusosuuden siirtäminen Venäjän hallituksen ja EU:n komission välisen Karjala-yhteistyöohjelman rahoittamista ja toteuttamista koskevan sopimuksen mukaisesti, joka solmittiin 18. marraskuuta 2009.
4. Euregio Karelian hallitus korostaa, että eri alueiden välinen yhteistyö on hyvin tärkeä komponentti Venäjän ja EU:n raja-alueyhteistyössä, jota toteutetaan Eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden rahoitusvälineen puitteissa, ja pitää tarkoituksenmukaisena lisätä rahoitusta tähän osa-alueeseen kehitettäessä ohjelmia vuoden 2013 jälkeen.

EU:n ja Venäjän välisen raja-alueyhteistyön myönteisen kehityksen edistämiseksi ja aktivoimiseksi päätöksenteko hankkeista tulee jatkossakin säilyttää aluetasolla.

5. Euregio Karelian hallitus tarkastelee Venäjän ja Suomen välistä raja-alueyhteistyötä 20. tammikuuta 1992 solmitun Venäjän ja Suomen hallitusten välisen sopimuksen valossa tärkeänä välineenä, joka edistää Luoteis-Venäjän ja Suomen raja-alueiden sosiaalista ja talouskehitystä ja kääntyy Suomen hallituksen puoleen ehdotuksella säilyttää raja-alueyhteistyölle myönnettävä vuosittainen tuki.

Euregio Karelian tavoitteena on sovittaa yhteen ENPI CBC- ja lähialueyhteistyöohjelmien hankkeita aluetasolla oman toimivaltansa puitteissa.

Euregio Karelian hallitus on valmis laatimaan vuosittain omat näkemyksensä yhteistyön suuntaviivoista ja hanke-ehdotuksista Suomen ulkoasianministeriölle ja Venäjän aluekehitysministeriölle.

6. Euregio Karelian hallitus panee tyytyväisenä merkille, että Barentsin euroarktisen alueen rooli on ollut aktiivinen Pohjois-Euroopan rajat ylittävän yhteistyön kehittämisessä ja pyytää Barentsin euroarktista neuvostoa hyväksymään Pohjois-Karjalan järjestön täysivaltaiseksi jäseneksi.

Talouskehitys:

1. Euregio Karelian hallitus tervehtii Pohjoisen ulottuvuuden liikenteen ja logistiikan kumppanuuden käynnistämistä (NDPTL) ja kääntyy jäsenmaiden liikenneministeriöiden puoleen pyynnöllä huomioida projektialoitteita valmisteltaessa autotieverkon, rautatie- ja lentoliikenteen kehittämisen tarpeet Euregio Karelian alueella. Euregio Karelian hallitus määrää sihteeristön tutkimaan aloitteita hankkeista, jotka liittyvät Euregio Karelian alueeseen.
2. Euregio Karelian hallitus otti tyytyväisenä vastaan tiedon nopean junayhteyden avaamisesta Pietarin ja Helsingin välille ja kääntyy RZD:n ja Suomen VR:n puoleen ehdotuksella jatkaa neuvotteluja Petroskoin ja Joensuun välisen henkilöliikenteen järjestämiseksi sekä tutkia mahdollisuutta avata matkustajaliikenne linjalla Arkangeli–Kostamus–Kajaani–Oulu.
3. Euregio Karelian hallitus pitää rajan ylittävän liiketoiminnan kehittämisen tärkeänä ehtona Euregio Karelian alueella viisumin myöntämisen helpottamista ja kääntyy tässä mielessä Venäjän ulkoasiainministeriön puoleen ehdotuksella avata Ouluun Venäjän-konsulaatti sekä Suomen ulkoasiainministeriön puoleen ehdotuksella myöntää Pietarin Suomen-pääkonsulaatin Petroskoin toimipisteelle Suomen pääkonsulaatin status.
4. Euregio Karelian hallitus hyväksyy tyytyväisenä Venäjän ja EU:n väliset neuvottelut viisumivapauden myöntämisestä ja ehdottaa, että mahdollisena toimenpiteenä tarkasteltaisiin viisumivapauden myöntämistä Venäjän ja Suomen kansalaisille niin, että he voisivat Euregio Karelian alueella sijaitsevien kansainvälisten rajanylityspaikkojen (Kuusamo-Suoperä, Vartius-Lytta ja Värtsilä-Niirala) kautta oleskella kummankin maan sovituilla raja-alueilla 72 tunnin ajan.

5. Euregio Karelian hallitus korostaa Venäjän ja Suomen välisten rahtikuljetusten kehitystarpeita ja kääntyy Venäjän ja Suomen liikenneministeriöiden puoleen ehdotuksella tehdä muutoksia Venäjän ja Suomen välisen rautatiekuljetuksista solmitun Sopimuksen liitteeseen niin, että laajennettaisiin Värtsilän–Niiralan ja Lyttä–Vartiuksen rajanylitys-paikkojen erikoistumisaloja ottamalla mukaan konttikuljetukset sekä elintarvikkeiden kuljetukset.
6. Euregio Karelian hallitus pitää tärkeänä yhteistyötä matkailualalla, mm. yhteisten matkailutuotteiden kehittämistä venäläisille, suomalaisille ja kolmansien maiden matkailijoille.
7. Euregio Karelian hallitus pitää tärkeänä ja kehityskelpoisena yhteistyötä bioenergian ja paikallisten polttoainelajien käytön alalla, mukaan lukien yhteishankkeiden toteuttaminen.

Inhimilliset voimavarat:

1. Euregio Karelian hallitus pitää tärkeänä yhteistyön kehittämistä kulttuurin ja nuorisotoiminnan aloilla.
2. Euregio Karelian hallitus pitää tärkeänä yhteistyötä kumppanuuden kehittämiseksi terveydenhuollon ja sosiaalisen hyvinvoinnin alalla Pohjoisen ulottuvuuden puitteissa.
3. Euregio Karelian hallitus kehottaa edelleen kehittämään korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten välistä yhteistyötä Euregio Karelian alueella ja pitää tärkeänä tutkijanvaihdon ja yhteisten koulutusohjelmien kehittämistä.

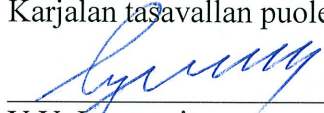
Yhteistyövälineiden uudistaminen:

1. Euregio Karelian hallitus panee merkille, että raja-alueyhteistyön olosuhteet ovat muuttuneet Pohjois-Euroopassa viimeisten 10 vuoden aikana. Euregio Karelian hallitus pitää tarpeellisenä valmistella toimenpidesuunnitelma vuoteen 2020. Suunnitelmaan tulee sisällyttää Euregio Karelian uusien olosuhteiden vahvuuksien ja heikkouksien arviointi, joka sisältää yhteishankkeiden aloiteluettelon. Hankkeita on tarkoitus rahoittaa eri kansallisista ja kansainvälisistä rahoituslähteistä. Euregio Karelian hallitus antaa sihteeristölle toimeksiannon tutkia tätä asiaa.
2. Euregio Karelian hallitus pitää tärkeänä jatkaa työtä Euregio Karelian positiivisen kansainvälisen kuvan muodostamiseksi ja tiedottaa Karjalan tasavallan sekä Pohjois-Karjalan, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaliittojen asukkaille yhteistyöstä Euregio Karelian alueella ja aktivoi tässä alueen internet-sivujen toimintaa.

3. Euregio Karelian hallitus antaa sihteeristölle toimeksiannon valmistaa ehdotukset muutosten tekemiseksi Euregio Karelian sääntöihin, niin että ne heijastaisivat kahdenvälisen yhteistyön nykyisiä realiteetteja.
4. Euregio Karelian hallitus tarkastelee tässä kommunikossa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamista seuraavassa istunnossaan, joka pidetään Karjalan tasavallassa vuoden 2011 loppupuolella.

Kajaanissa 1. joulukuuta 2010

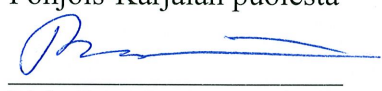
Karjalan tasavallan puolesta

V.V. Luntsevit
Karjalan Tasavallan
Varapäämies,
Talousministeri

Kainuun puolesta

A. Jokelainen
Maakunnanjohtaja
Kainuun maakunta -kuntayhtymä

Pohjois-Karjalan puolesta

Pirjo Rämänen
Pohjois- Karjalan maakunnan
Ensimmäinen
Varapuheenjohtaja

Pohjois-Pohjanmaan puolesta

Pauli Harju
Maakunnanjohtaja
Pohjois-Pohjanmaan kuntayhtymä

Liite 2 Euregio Karelia alueen kuntien ja piirien väestö vuonna 2012

Euregio Karelia alueen kunnat ja piirit (väestö vuonna 2012)				
Kainuu (80 685)	Pohjois-Karjala (165 754)	Pohjois-Pohjanmaa (400 670)		Karjalan tasavalta (636 932)
Hyrnsalmi (2 603)	Ilomantsi (5 693)	Alavieska (2 761)	Oulu (190 847)	Aunuksen piiri (22 147)
Kajaani (37 973)	Joensuu (74 168)	Haapajärvi (7 641)	Pudasjärvi (8 620)	Belomorskin piiri (18 052)
Kuhmo (9 240)	Juuka (5 324)	Haapavesi (7 283)	Pyhäjoki (3 311)	Kalevalan piiri (7 855)
Paltamo (3 743)	Kitee (11 341)	Hailuoto (986)	Pyhäjärvi (5 849)	Karhumäen piiri (30 281)
Puolanka (2 931)	Kontiolahti (14 245)	Ii (9 574)	Pyhäntä (1 566)	Kemin piiri (16 908)
Ristijärvi (1 450)	Lieksa (12 399)	Kalajoki (12 625)	Raahe (25 659)	Kontupohjan piiri (39 506)
Sotkamo (10 682)	Liperi (12 397)	Kempele (16 383)	Reisjärvi (2 961)	Kostamus (29 259)
Suomussalmi (8 813)	Nurmes (8 308)	Kuusamo (16 167)	Sievi (5 241)	Lahdenpohjan piiri (13 930)
Vaala (3 250)	Outokumpu (7 343)	Kärsämäki (2 760)	Siikajoki (5 597)	Louhen piiri (13 324)
	Polvijärvi (4 728)	Liminka (9 432)	Siikalatva (5 983)	Mujejärven piiri (11 615)
	Rääkkylä (2 490)	Lumijoki (2 059)	Taivalkoski (4 313)	Petroskoi (268 946)
	Tohmajärvi (4 897)	Merijärvi (1 176)	Tyrnävä (6 613)	Pitkärannan piiri (19 229)
	Valtimo (2 421)	Muhos (8 948)	Utajärvi (2 950)	Prääsän piiri (14 727)
		Nivala (10 985)	Ylivieska (14 533)	Pudozhin piiri (20 360)
		Oulainen (7 847)		Segezhan piiri (39 665)
				Sortavalan piiri (31 800)
				Suojärven piiri (17 801)
				Äänisenrannan piiri (21 527)

Liite 3 Euregio Karelia alueen yliopistot

Euregio Karelia alueen yliopistojen tiedekunnat				
Itä-Suomen yliopisto 15 000 opiskelijaa	Oulun yliopisto 16 000 opiskelijaa	Petroskoin valtion yliopisto 18 500 opiskelijaa	Karjalan pedagoginen akatemia 3 100 opiskelijaa	Petroskoin valtion konservatorio 600 opiskelijaa
Filosofinen tiedekunta	Humanistinen tiedekunta	Ekologisbiologinen tiedekunta	Maantieteellinen tiedekunta	Musiikkiteorian tiedekunta
Luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunta	Kasvatustieteiden tiedekunta	Filologian tiedekunta	Vieraiden kielten tiedekunta	Soittotaidon tiedekunta
Terveystieteiden tiedekunta	Luonnontieteellinen tiedekunta	Fysiikan tiedekunta	Alkeisopetuksen tiedekunta	
Yhteiskuntatieteiden ja kauppatieteiden tiedekunta	Lääketieteellinen tiedekunta	Historian tiedekunta	Liikunnan tiedekunta	
	Taloustieteiden tiedekunta	Kaivostoiminnan ja geologian tiedekunta	Historian ja filologian tiedekunta	
	Teknillinen tiedekunta	Kasvatustieteiden ja psykologian instituutti	Teknologian ja yrittäjyyden tiedekunta	
		Liikunnan, urheilun ja matkailun instituutti	Sosiaalisen pedagogiikan tiedekunta	
		Lääketieteellinen tiedekunta	Psykologian tiedekunta	
		Maataloustieteellinen tiedekunta		
		Matemaattinen tiedekunta		
		Metsätieteellinen tiedekunta		
		Oikeustieteellinen tiedekunta		
		Poliittisten ja yhteiskunta-tieteiden tiedekunta		
		Rakentamistekniikan tiedekunta		
		Taloustieteiden tiedekunta		
		Valmentava ja jatkokoulutustiedekunta		
		Vieraiden kielten instituutti		

Liite 4 Euregio Karelia aluerakenne 2020

